

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Zajištění dluhu

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jakub MÜLLER**
Osobní číslo: **R14M0150P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Zajištění dluhu**
Zadávací katedra: **Katedra občanského práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Obecně o zajištění dluhu
3. Ručení
4. Finanční záruka
5. Zajišťovací převod práva
6. Dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů
7. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Kristýna Spurná

Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce:

8. února 2018

Termín odevzdání diplomové práce:

29. března 2019



Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan



Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
pověřená osoba

V Plzni dne 2. července 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem veškeré prameny, ze kterých jsem čerpal při zpracování této diplomové práce, uvedl v seznamu použitých pramenů.

V plzni dne 30. října 2018

.....

Jakub Müller

Poděkování

Rád bych poděkoval JUDr. Kristýně Spurné za odborné vedení mé diplomové práce, cenné rady a vstřícné jednání. Dále Mgr. Kateřině Müllerové za ochotu a trpělivost při gramatické kontrole a v neposlední řadě všem blízkým, kteří mě podporovali po celou dobu mého studia.

Seznam použitých zkratk:

DŘ	Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
EŘ	Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
ICC	Mezinárodní obchodní komora (International chamber of commerce)
InsZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
NVN	Nařízení vlády č. 407/2017 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2018 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení
ObčZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád,
OZO	Zákon č. 946/1811 S., obecný zákoník občanský
TrZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
ZMO	Zákon č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu)
ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ZPr	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
ZŽM	Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

Obsah

1	Úvod	8
2	Obecně o zajištění dluhu	10
2.1	Základy zajištění dluhu.....	10
2.2	Rozdíly mezi zajištěním a utvrzením dluhu	13
2.3	Jistota	14
2.4	Omezení možnosti zajištění	16
2.5	Zajištění v insolvenčním řízení	17
2.6	Aktualizace právní úpravy	20
2.7	Vliv postoupení pohledávky na její zajištění	20
3	Ručení	23
3.1	Vývoj ručení	23
3.2	Ručení a jeho rozdíly oproti přistoupení k dluhu	24
3.3	Forma ručení	26
3.4	Ručení ze zákona	28
3.5	Ručení de lege ferenda	30
4	Finanční záruka	33
4.1	Pojem finanční záruka	33
4.2	Vznik finanční záruky	35
4.3	Vyplacení finanční záruky	36
4.4	Zánik finanční záruky	38
4.5	Finanční záruka de lege ferenda	39
5	Zajišťovací převod práva	42
5.1	Historický vývoj zajišťovacího převodu práva	42
5.2	Obecně o zajišťovacím převodu	43
5.3	Náležitosti smlouvy o zajišťovacím převodu práva	45
5.4	Zcizení zajišťovacího převodu práva	46
5.5	Zajišťovací převod práva a daňová povinnost	47
6	Dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů	49
6.1	Obecně o dohodě o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů	49
6.2	Výše srážek ze mzdy nebo jiného příjmu	53
6.3	Dohoda o srážkách de lege ferenda	55
7	Závěr	57
8	Seznam pramenů	60
9	Resumé	63

1. Úvod

Závazek je vztahem dvou a více osob, při kterém jedna strana požaduje splnění závazku a druhá strana je povinna tento závazek splnit. Ideální průběh závazkového vztahu bohužel nezřídka bývá jen přáním jeho subjektů. V reálném světě může nastat velké množství situací, které zabrání tomuto dokonalému průběhu a řádné plnění závazků tak nebude možné. Nemusí se jednat pouze o náhlé zhoršení hospodářské situace dlužníka, která by zapříčinila jeho neschopnost platit, ale naneštěstí i svobodná vůle nebo neochota dostát svým závazkům. To jsou dva hlavní důvody, proč se již po staletí řeší způsob, jak motivovat či donutit dlužníka, aby hradil své závazky. Z postupného vývoje zajištění je patrná i evoluce společnosti, zejména její postoj k právům a svobodám dlužníků a věřitelů. Některé právní instituty se tak s vývojem společnosti staly nepřijatelnými a právní úprava je již i řadu let neobsahuje. Jedním z příkladů zajištění, od kterého se již dávno upustilo, je uvržení dlužníka do otroctví. Pohledem dnešní společnosti je zbavení svobody přípustné pouze v případě opravdu závažného porušení veřejného práva, konkrétně práva trestního. Jiné instituty zajištění se naopak postupem času jen osvědčily a jejich úprava se postupně vyvíjela až do podoby jak je známe dnes. Současná úprava tyto právní instituty rozděluje do dvou skupin. Jedna skupina těchto institutů slouží k uspokojení věřitele v případě, že dlužník odmítá svůj závazek plnit a nazývají se zajištění. Právě o takových institutech zajištění pojednává tato práce. Druhá skupina jen posiluje postavení věřitele, avšak nelze jejím prostřednictvím závazek přímo uspokojit. Tyto právní instituty zákon nazývá utvrzením dluhu.

Přestože současná právní úprava není kontinuálním pokračováním úprav předchozích, je na první pohled zřejmé, že se z textace minulých zákonů výrazně inspirovala a pokračuje tak v dlouholetém rozvoji. Nicméně i přes značný progres textace zákonů se nelze vyhnout dojmu, že některá ustanovení nejsou zcela jasná a je proto důležité interpretovat jejich význam pomocí odborné literatury a především závazných rozhodnutí soudů. S tím však je spojena další otázka, jak je judikatura založená na předchozí právní úpravě relevantní. Zejména k odlišnosti

textace nové právní normy, ale i principech, na kterých je NOZ postaven. Ten totiž staví do popředí nárok subjektů právních jednání na vlastní autonomii. Stanovuje tak každému právo jednat dle své vůle, pokud mu to zákon výslovně nazakazuje. Je třeba se také zmínit, že zákonodárce se při tvorbě NOZ dopustil řady chyb a některá ustanovení si dokonce odporují. Nic méně chybovat je veskrze lidské a i autorský přístup dané problematice může být v důsledku považován za chybný.

Zajištění je lidstvu známo již od dob starověkého práva a postupem času se z něho vyvinul moderní právní institut s celou škálou možností a alternativ. V době starověkého Říma byl garantem právních vztahů stát a stejně je tomu i v současnosti. Stát dbá na to, aby nikdo nebyl krácen na svých právech a nikdo nebyl nucen k povinnostem, které jsou v rozporu s jeho zájmy. Využívá k tomu zejména zákonodárnou a soudní moc. Moc výkonná je se zajištěním spojena daleko méně. Stát se tak především stará o komplexní právní úpravu a posléze také o vykonatelnost práv, ať už vyplývají přímo ze zákona nebo jsou projevem autonomie vůle subjektů právního jednání.

V dnešní době se bude jen stěží hledat osoba, která by byť jako nezúčastněná nepřišla se zajištěním do kontaktu. Na zajištění je možné narazit takřka ve všech odvětvích jak profesního tak osobního života. Například v podnikání je naprosto běžné, že si začínající podnikatelé sjednávají úvěry na financování své činnosti, které jsou obvykle zajištěny zástavním právem, ručením třetí osoby a podobně. Zajištění v podnikání ale není spojeno jen s úvěrovým čerpáním. Investor nebo objednatel díla v praxi zcela pravidelně požaduje po zhotoviteli zajištění formou finanční záruky pro případ, že dílo nebude provedeno bezchybně a zhotovitel tak bude odpovědný za případné škody, nebo bude finanční zárukou zajištěno uhrazení smluvní pokuty pro možnost, že dílo nebude dokončeno v termínu. Zajištění je v obchodní sféře tak časté, jelikož se nezřídka jedná o velmi vysoké finanční sumy. Ovšem ne každý je účastníkem podnikatelských vztahů. Se zajištěním se tak setkáváme i v běžném životě. Jistě typickým příkladem pro zajištění bude financování bydlení. Je jen malý okruh lidí, zejména v mladší generaci, kteří mají dostatek finančních prostředků pro koupi vlastní nemovitosti. Ostatní mají vlastně

dvě alternativy jak tento stav řešit a v obou případech se setkáváme se zajištěním. Jedním tímto případem je pronájem nemovitosti. V takové situaci je pronajímatel oprávněn zajistit pravidelné úhrady nájemného tím, že mu nájemce složí finanční jistotu. Druhá možnost je, že si osoba zvolí financování koupě vlastní nemovitosti hypotečním nebo obdobným úvěrem. Poskytovatel úvěru požaduje zajištění zástavním právem. Nejen těmto zajišťovacím institutům je věnován následující obsah práce.

2. Obecně o zajištění dluhu

2.1 Základy zajištění dluhu

Zajištění dluhu je legálním prostředkem pro posílení postavení věřitele ve vztahu k dlužníkovi pro případ, že dlužník není z jakéhokoli důvodu schopen plnit svůj závazek. V případě nevčasného nebo řádně nesplněného dluhu se tak věřitel může uspokojit z tohoto zajištění. V dobách starověku nebo středověku byl dlužník, svobodný občan, který nebyl schopen plnit své závazky, uvrhnut do žaláře nebo dokonce zbaven svobody a byl prodán do otroctví minimálně po dobu, než si svůj dluh odpracoval. Dnes už podobný postup, vzhledem k počtu chronických neplatičů bohužel, není možný, snad s jedinou výjimkou. Touto odchylkou od nemožnosti omezit dlužníka na svobodě je pouze případ dlužného výživného. Pokud osoba s vyživovací povinností nebude plnit svůj závazek po dobu delší než čtyři měsíce, jedná se o trestný čin a tato osoba tak může být podle míry zavinění potrestána až třemi léty odnětí svobody.¹ V současné době se však jedná především o zajištění osobní, mezi které patří finanční záruka, ručení, směnka a podobně a zajištění majetkové, do kterého řadíme zejména zástavní právo, zadržovací právo, zajišťovací převod, dohodu o srážkách ze mzdy a jiné.

Hlavním garantem plnění závazků je stát, který nejen skrze legislativní funkci, kterou vytváří komplexní právní úpravu, zabezpečuje vynutitelnost práva mocí exekutivní, ale především autoritativně rozhoduje ve věcech nejen sporných prostřednictvím rozsáhlé soudní soustavy. V současnosti ovšem bývá čím dál častěji volen privatizovaný způsob rozhodování formou rozhodčího řízení. Tento způsob řešení sporů si však musí strany mezi sebou dohodnout tak zvanou rozhodčí doložkou, kterou si určí, který rozhodce je oprávněn v dané věci rozhodovat. Tento způsob řešení sporů bývá zvolen pro své časté výhody oproti soudnímu řízení, kterými jsou nižší finanční a časová náročnost takového řízení. Dalším

¹ § 196 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

druhem soukromého řešení závazkových sporů je exekuční řízení. Ovšem i to je částečně závislé na soudní funkci státu, neboť nelze zahájit exekuční řízení bez usnesení, kterým exekuční soud pověří soudního exekutora vedením exekuce. Až na určité procesní úkony vykoná soudní exekutor svou činnost sám.

Základním pilířem nejen závazkového práva je však zajištění autonomie stran. Každá osoba si může ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona, pokud to zákon výslovně nezakazuje, neodporuje to dobrým mravům a veřejnému pořádku.² Tímto je v NOZ ustanovena zásada legální licence zajištěna Ústavou ČR. Strany závazkových vztahů si tak mezi sebou mohou dohodnout prakticky cokoli, co bude odpovídat jejich společnému zájmu a bude odpovídat této zásadě. Některým náležitostem se právní úprava absolutně nevyjadřuje. Zákon například v mnoha případech vůbec nestanovuje formu právního jednání, a tak zcela naprosto na autonomii stran, aby si zvolili, zda jim postačí ústní dohoda nebo ji pro vyšší míru určitosti raději vyhotoví v písemné formě. Autonomie práva tak subjektům nejenom závazkových vztahů umožňuje ujednat si vztahy i v případě, kdy to zákon upravuje fádním způsobem, nebo to dokonce zákon naprosto nestanovuje.

Závazkové vztahy patří svým zařazením mezi práva relativní, která na rozdíl od práv absolutních nepůsobí erga omnes (proti všem), ale pouze na subjekty, které jsou tímto vztahem dočteny. Závazkový vztah je vždy uzavřen mezi nejméně dvěma subjekty. Zákon nicméně připouští sjednat právo ve prospěch třetí osoby³, avšak již nelze sjednat právo, které by bylo třetí osobě k tíži⁴. Nikdo jiný, kdo není subjektem závazkové vztahu, nesmí bez náležitého právního důvodu narušovat tento právní vztah.

² § 1, odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³ § 1767 a následující zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 83/06 ze dne 12. 3. 2008.

2.2 Rozdíly mezi zajištěním a utvrzením dluhu

Podle současné právní úpravy lze od sebe zajištění a utvrzení dluhu zcela jistě rozlišit, protože NOZ ve své úpravě oba rozděluje do jednotlivých oddílů. Lze tak ve zkratce říci, že o zajištění nebo utvrzení dluhu se jedná tehdy, určuje-li to tak zákon. Ovšem zajištění a utvrzení dluhu mají odlišné znaky, podle kterých lze určit, o který z nich se jedná i bez nahlédnutí do zákona.

Zajištění dluhu se vyznačuje zejména tím, že věřitel je zabezpečen proti nesplacení dluhu dlužníkem poskytnutím jistoty, ať už ve formě věcného práva, postoupení pohledávky, nebo uspokojením dluhu třetí osobou odlišnou od dlužníka, která je z pravidla výrazně solventnější než dlužník. Věřitel si tak zajišťuje svoji pohledávku pro případ neplacení, aby nebylo nezbytně nutné vést celý spor zdoluhavou soudní cestou a dále vymáhat plnění formou výkonu rozhodnutí nebo exekučním řízením.

Utvrzení dluhu pak věřiteli neslouží jako jistota při nesplnění dluhu, ale značně mu usnadňuje prokazování v soudním, popřípadě rozhodčím řízení pro případ, že by dlužník nesplnil dluh řádně a včas. Tímto institutem utvrzení dluhu může být například uznání dluhu. V dalším případě tak může utvrzení dluhu sloužit jako sankční prostředek a nesplnění závazku dlužníka tak bude mít za následek navýšení dluhu. To může sloužit i jako zadostiučinění pro věřitele za problémy způsobené věřiteli nesplněním dluhu. Takovým institutem utvrzení dluhu je smluvní pokuta nebo úroky z prodlení. Ty mohou být věřitelem po dlužníku požadovány i v případě, že nebyly sjednány v rámci dohody, neboť lze dlužníkovi na vrub přičíst zákonné úroky z prodlení.

Přestože je zajištění od utvrzení dluhu svými znaky odlišné, v praxi se přesto zajištění i utvrzení dluhu velice často používá současně. Je totiž nezdůvodnitelné ve věřitelově zájmu to, aby závazek dlužníka řádně a včas splněn, ale pro případ, že tomu tak nebude, aby z toho měl samozřejmě i nějaký profit. Je tedy naprosto běžné, že se v praxi oba tyto právní instituty střetávají a slouží společnému cíli.

2.3 Jistota

Institut jistoty je v současné právní úpravě ustanoven mezi obecnými ustanoveními o zajištění a utvrzení dluhu v § 2012 až 2017. Nejedná se tak ani o zajištění ani utvrzení dluhu, ale je to nadřazená kategorie těmto institutům. Alespoň tak to lze chápat vzhledem k umístění ustanovení o jistotě. Ve skutečnosti jde spíše jen o kategorii nadřazenou pouze zajištění dluhu, protože si lze jen stěží představit, že by byla dána jistota například uznáním dluhu. Tím, že zákon nebo smluvní ujednání stanoví povinnost dlužníka poskytnout věřiteli jistotu, tak prakticky dává dlužníkovi na vybranou, který z možných institutů zajištění si zvolí jako nevhodnější. Zákon nejvíce předpokládá poskytnutí jistoty formou zástavního práva a ručení. Je ale možné poskytnout jistotu i odlišným řešením. V případě nájmu je za jistotu považováno složení finanční částky do výše až trojnásobku měsíčního nájmu.⁵ Tato jistota je v praxi i přes změnu terminologie právní úpravy stále nazývána kaucí. Zákon samozřejmě stanovuje povinnost poskytnutí jistoty i v jiných ustanoveních. Dalším příkladem tak může být právnická osoba přesouvající své sídlo mimo území České republiky, která musí poskytnout svým věřitelům dostatečné zajištění, a to ve lhůtě dvou měsíců od zveřejnění takového záměru.⁶ Toto ustanovení vybral autor záměrně z důvodu, že zákonodárce zřejmě pouze v tomto ustanovení určuje povinnost poskytnout zajištění, na rozdíl od zbylých ustanovení, ve kterých zákonodárce určuje povinnost poskytnout jistotu. V tomto případě se zřejmě jedná o pouhé pochybení zákonodárce a není mu třeba přikládat většího významu, a to i proto, že NOZ implicitně považuje poskytnutí jistoty a zajištění za totožné, přestože jistota představuje obecnější výraz.

Příjemce jistoty ovšem nemusí být pouze a výlučně jen věřitel, ale jistotu může přijmout i třetí osoba odlišná od dlužníka i věřitele. Tato osoba se stává správcem jistoty.

⁵ § 2254, odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ § 140, odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

V situaci, kdy je poskytnutí jistoty vyžadováno zákonem, je věřitel také zákonem chráněn oproti tomu, aby mu byla poskytnuta jistota v nepřiměřené hodnotě tím, že je oprávněn odmítnout jistotu, jejíž hodnota je vyšší než dvě třetiny její obvyklé ceny.⁷ Je-li to vyžadováno zákonem, je v tomto případě uvedeno záměrně, protože věřitel je běžně při zřízení zajištění v postavení, při kterém si může naprosto dobrovolně zvolit, zda mu bude forma a výše zajištění vyhovovat nebo nikoli. Jedná se tak o možnost plně uplatnit autonomii, která je subjektům právního jednání zákonem zaručena (samozřejmě pokud neodporuje ustanovení zákona). Ustanovení zákona dále obsahuje vyvratitelné domněnky, které stanoví, jaká hodnota předmětu poskytovaného za jistotu je přijatelná⁸. Tyto ustanovení se týkají nemovitých věcí a cenných papírů. U nemovitých věcí je za dostatečnou jistotu považována polovina obvyklé hodnoty této věci. Důvodová zpráva ke stanovení dostačující výše jistoty v tomto případě mlčí a její stanovení neobjasňuje ani odborná literatura⁹. Limitace hodnoty u nemovitých věcí tak byla s největší pravděpodobností převzata z ustanovení OZO. U cenných papírů zákonodárce vychází z předchozí úpravy ObčZ. Ta ovšem určovala limitace dostatečné výše jistoty u cenných papírů do jejich celé výše. Současná právní úprava však limituje jejich výši pouze na tři čtvrtiny obvyklé ceny. Ke změně výše limitace se však opět nevyjadřuje ani důvodová zpráva a ani odborná literatura. NOZ stanovuje ještě výši limitace jistoty formou vkladu v bankách nebo spořitelních a úvěrních družstvech¹⁰, v tomto případě však již nevyvratitelnou domněnkou. Hodnotu limitace jistoty u vkladů určuje jako výši pojištění těchto vkladů. Výše pojištění vkladů odpovídá hodnotě 100.000,- € a jejímu ekvivalentu v korunách podle aktuálního kurzu vyhlášeného Českou národní bankou.

⁷ § 2013 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ § 2014, odst. 1) a 2) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ RICHTER, Tomáš. § 2014 [Limitace hodnoty zvláštních druhů jistot]. In: HULMÁK, Milan, PETROV, Jan, LAVICKÝ, Petr, DVORÁK, Bohumil, ŠILHÁN, Josef, DÁVID, Radovan, RICHTER, Tomáš, LASÁK, Jan. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1250. ISBN 978-80-7400-535-0.

¹⁰ § 2014, odst. 3) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

2.4 Omezení možnosti zajištění

Zajištění nelze aplikovat na všechny a za všech okolností. V některých případech jednoduše není možné po dlužníkovi plnění požadovat, v jiném je dlužník omezen v právu volně nakládat se svým majetkem, nebo by svým jednáním zapříčinil krácení nároků ostatních věřitelů. Omezení možnosti zajištění obsahuje nejen NOZ jako zákon obecný, ale tyto případy řeší také ustanovení zákonů speciálních, kterými jsou například ZPr, TrZ, InsZ nebo EŘ.

Nejhorší následky porušení ustanovení zákona bude jistě to v trestněprávní rovině, za které hrozí i trest odnětí svobody. Současná trestněprávní úprava účinná od roku 2010 ještě zpřísnila ustanovení o majetkoprávních trestných činech. K tomu, aby byl dlužník nebo i věřitel potrestán odnětím svobody až na dvě léta postačí, aby při sjednání úvěrové smlouvy uvedl nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje.¹¹ Riziku trestní odpovědnosti a trestu odnětí svobody až na pět let se vystavuje dlužník, který zkrátí svého věřitele například tím, že zatají svůj majetek, přijme neexistující dluh a zapříčiní tím škodu na cizím majetku.¹² Obdobné platí i za předpokladu, že naopak jednoho věřitele zvýhodní na úkor zbylých věřitelů.¹³ V současné trestněprávní úpravě samozřejmě zůstává i úprava lichvy. Takového trestného činu se dopustí osoba, která poskytne druhému plnění, jehož hodnota je ve vztahu k zpětnému plnění ve hrubém nepoměru.¹⁴ To je pouze ilustrativní výčet případů, kterými se může osoba dopustit trestného činu. Trestného činu se lze dopustit pouze porušením ustanovení TrZ. Porušením jiného právního předpisu trestněprávní odpovědnost nevzniká.

Porušením ustanovení ZPr a dalších následujících právních předpisů již sice trestněprávní odpovědnost nevzniká, avšak jejich porušení má vždy právní následky. Tímto následkem je zejména

¹¹ § 211, odst. 1) zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹² § 222 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ § 223 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ § 218 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

neplatnost takového právního jednání, jímž byl zákon porušen, nebo pokud takové jednání není v souladu s dobrými mravy a veřejným pořádkem. Ve většině případů se bude jednat o neplatnost relativní. Detaily o dělení neplatnosti se můžete dočíst níže v článku 3.3, odstavci třetím této práce. Zpr ve své úpravě obsahuje zřejmě nejvíce omezení na vznik a v našem případě hlavně zjištění závazků. Je to zapříčiněno hlavně tím, že zaměstnanec zasluhuje vůči zaměstnavateli jistou ochranu svých práv a je tím zabráněno autonomii zaměstnavatele jednat se svými zaměstnanci vykořisťujícím způsobem. Zaměstnavatel tak nesmí zaměstnanci ukládat peněžité sankce za porušení pracovních povinností s výjimkou způsobené škody.¹⁵ Zaměstnanec nemůže zprostit zaměstnavatele povinnosti poskytnout mu za odvedenou práci mzdu, plat, případně jiný příjem¹⁶ a ani nemůže postoupit pohledávku na mzdu.¹⁷ Výjimkou je však v tomto případě dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiného příjmu, jež je detailně popsána v článku 6. této práce a kterou zaměstnanec de facto převádí část své pohledávky na mzdu ve prospěch věřitele.

Další zákonnou úpravou, podle které se omezuje nakládání s majetkem dlužníka, je EŘ, jenž upravuje průběh exekučního řízení. Jedná se takzvané inhibitorium, kterým je omezena možnost povinného z exekučního řízení nakládat se svým majetkem. Inhibitorium se dále dělí na generální (obecné) a speciální. Generální inhibitorium postihuje veškerý majetek povinného, a to od doby doručení vyrozumění o zahájení exekuce.¹⁸ Generální inhibitorium má za následek relativní neplatnost právního jednání, jímž bylo zcizeno, zatíženo nebo jakkoli jinak nakládáno s majetkem povinného. Speciální inhibitorium vzniká doručením exekučního příkazu povinnému v exekučním řízení a postihuje pouze předmět, který je exekučním příkazem postihnout. Speciální inhibitorium má za následek absolutní neplatnost právního jednání, jímž bylo zcizeno, zatíženo nebo jakkoli jinak nakládáno s majetkem povinného. Rozdíl mezi

¹⁵ § 346b zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶ § 346c zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ § 346d, odst. 4) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ § 44, odst. 1) zákona 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

absolutní a relativní neplatností je detailně rozebrán v článku 3.3, odstavci 3. této práce.

2.5 Zajištění v insolvenčním řízení

Insolvenční řízení je značnou překážkou pro občanskoprávní zajištění dluhu. Zajištění ve smyslu jak ho popisuje tato práce má svůj význam v případě, že dlužník své závazky nechce plnit, nebo má pouze jediného věřitele. To jsou situace, kdy může nastat uhrazovací funkce zajištění v klasickém smyslu. Problém však nastává tehdy, není-li dlužník schopen plnit své závazky vůči dvěma a více věřitelům a bude zahájeno insolvenční řízení. V tom případě přestává občanskoprávní zajištění plnit svůj účel a zajištění již bude chápáno pouze v rámci ustanovení insolventního zákona. Některé zajišťovací instituty po soudním zjištění úpadku postrádají naprosto svůj smysl. Tím je myšlena zejména dohoda o srážkách ze mzdy a jiného příjmu, na kterou zaměstnavatel nebo plátce jiného příjmu ihned po zjištění úpadku přestane srážet. Zajištění, které bylo fakticky zřízeno po zjištění úpadku, je považováno za neplatné. Totéž platí i v případě zřízení soudcovského zástavního práva dokonce i přesto, že bylo soudní řízení zahájeno před rozhodnutím o úpadku.

Dlužník se dostává do úpadku, pokud má neuhrazené dluhy po splatnosti minimálně třicet dní u dvou a více dlužníků. V takovém případě může sám dlužník nebo některý z jeho věřitelů podat insolvenční návrh, na jehož základě poté insolvenční soud rozhodne o úpadku a o způsobu jeho řešení. Věcně příslušný soud ve věcech insolvenčních je soud krajský a místně příslušný je soud, v jehož obvodu má dlužník trvalé bydliště nebo sídlo podnikání. Insolvenční soud společně s vyhlášením úpadku dlužníka vyzve dosud nepřihlášené věřitele, aby přihlásili své pohledávky ve stanovené lhůtě, a poučí je, že pokud tak neučiní, nebude k jejich pohledávce již přihlíženo. To v situaci, kdy bude schváleno oddlužení dlužníka, prakticky znamená, že se z pohledávky věřitele stává pohledávka naturální, tedy nevymahatelná. I zajištěný dlužník tak musí dbát na to, aby v případě prohlášení úpadku dlužníka, řádně přihlásil svou

pohledávku. V opačném případě hrozí, že nebude uspokojen ani z části. Seznam insolvenčních řízení je veřejně přístupný a jak je známo, neznalost informací ve veřejných seznamech neomlouvá.

Některé druhy občanskoprávního zajištění však nezanikají ani vyhlášením úpadku a mají při insolvenci odlišné postavení. Jedná se zejména o zajištění osobou odlišnou od dlužníka. Věřitel se tak může domáhat plnění po ručiteli nebo plnění z finanční záruky i přes to, že je proti dlužníkovi vedeno insolvenční řízení. *„Příhláškou pohledávky není dotčeno ani právo věřitele domáhat se uspokojení pohledávky po kterékoli z osob odpovídajících mu společně a nerozdílně s dlužníkem; o právu věřitele požadovat plnění od dlužníkovra ručitele, včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení...“*¹⁹ Ostatní věřitelé, ať už zajištění či nikoli, se musí domáhat svého práva v rámci insolventního řízení. Zajištěným věřitelům, tedy takovým věřitelům, jejichž pohledávka je zajištěna zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti nebo zajišťovacím převodem práva, je v případě úpadku nebo hrozícího úpadku přiznáno zvýhodněné postavení oproti nezajištěným věřitelům. To se projevuje ve správě majetku sloužícího k zajištění, ale hlavně ve způsobu uspokojování jejich pohledávek. *„Zajištění věřitelé mají právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena z výtěžku zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla zajištěna.“*²⁰ Pokud je zajištěných věřitelů více, vypořádají se mezi sebou v poměru hodnoty jejich zajištění.

Jak je uvedeno výše, insolvenční řízení, kromě finančního zajištění třetí osobou, postavení věřitelů zhoršuje. V případě dohody o srážkách ze mzdy nebo jiného příjmu je pak tato degradace absolutní. Avšak i přes to mají zajištění věřitelé zvýhodněné postavení oproti nezajištěným věřitelům a mají tak mnohonásobně větší pravděpodobnost, že jejich pohledávka bude alespoň z větší části uspokojena.

¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 63/2011, ze dne 28. 11. 2013.

²⁰ § 298, odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

2.6 Aktualizace právní úpravy zajištění

Přestože současná právní úprava zajištění v NOZ je účinná již od 1. 1. 2014, tak velké množství dohod o zajištění bude vycházet stále z předchozí úpravy ObčZ. Tyto dohody se tak až do svého zániku řídí právní úpravou platnou a účinnou v době uzavření takové dohody. Autonomie práva však účastníkům dohody o zajištění dává možnost, aby si sjednali, že se zajištění bude řídit novou právní úpravou.²¹ Aktualizace právní úpravy dává stranám nejen nová oprávnění, ale především jim dává i nové povinnosti, se kterými by se strany dohody o zajištění měly předem velmi důkladně seznámit. Nové možnosti zajištění obsahuje nová právní úprava zejména v ustanovení § 1309 a následujícím, kde upravuje možnost sjednat si zpeněžení zástavy formou tak zvané propadné zástavy a samozřejmě v ustanovení § 2010 a následujícím, které obsahuje obecnou úpravu zajištění a jeho institutů. Odborná literatura však doporučuje takovou aktualizaci právní úpravy jen odvážným.²²

2.7 Vliv postoupení závazku na jeho zajištění

Postoupení pohledávky původním věřitelem (postupitelem) na nového věřitele (postupníka) je v praxi naprosto běžnou situací. S postoupením pohledávky přechází na postupníka veškeré její příslušenství a práva s ní spojená, což se týká i zajištění pohledávky.²³ Postoupením přecházejí na postupníka pohledávka, její příslušenství a veškerá práva a povinnosti s pohledávkou spojené v takovém stavu, v jakém se nacházejí v okamžiku převodu práva. Od účinnosti smlouvy o

²¹ § 3073 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²² RICHTER, Tomáš. § 3073 [Zajišťovací práva vzniká před datem účinnosti NOZ]. In: HULMÁK, Milan, PETROV, Jan, LAVICKÝ, Petr, DVORÁK, Bohumil, ŠILHÁN, Josef, DÁVID, Radovan, RICHTER, Tomáš, LASÁK, Jan. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1310. ISBN 978-80-7400-535-0.

²³ § 1880, odst. 1) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

postoupení pohledávky tak přísluší veškerá práva s ní spojená postupníkovi. Tato práva přechází z postupitele i v případě, že se tak nevyjádřil přímo v ustanovení smlouvy, protože je tomu tak přímo ze zákona. Postoupením pohledávky se samozřejmě nijak nemění její obsah a ani obsah příslušenství a s pohledávkou spojených práv. Stále se však jedná o přechod práv relativních, který nepůsobí erga omnes. Na třetí osoby, s nimiž jsou spojena práva, která byla postoupena na nového věřitele společně s pohledávkou, nemá toto postoupení žádný vliv, pokud je původní věřitel o postoupení pohledávky nevyrozumí nebo jim nový věřitel postoupení pohledávky neprokáže.²⁴

K postoupení závazku může dojít i na straně dlužníka. Nejedná se tak o přistoupení k dluhu dalším subjektem, takzvanou kumulativní intercesi, ale o převzetí závazku zcela novým subjektem, tedy intercesi privativní. K převzetí dluhu může dojít i v případě zcizení věci zapsané ve veřejném seznamu, kterou je zajištěn dlužníkův závazek. Jedná se tedy například o převod nemovité věci, u které je v katastru nemovitostí zapsáno zástavní právo. Zákonodárce v tomto případě stanovil vyvratitelnou domněnku, podle které s převodem takto zatížené věci přechází na jejího nabyvatele i závazek jí zajištěný. Původní dlužník je na tomto základu oprávněn vyzvat věřitele, aby přijal nabyvatele předmětu zajištění jako nového dlužníka namísto dlužníka stávajícího. NOZ v tomto případě výslovně požaduje písemnou formu takového právního jednání, jejímž obsahem může být i ponaučení věřitele, že pokud s tímto převodem nevysloví nesouhlas, tak s ním souhlasí.²⁵

Ke změně na straně dlužníka může samozřejmě dojít i v případě smluvního ujednání mezi původním dlužníkem a přejímatelem dluhu, ovšem za předpokladu, že s tím věřitel vysloví souhlas. V opačném případě vztah mezi věřitelem a přejímatelem dluhu nikdy nevznikne. To však nezprošťuje přejímatele dluhu povinnosti závazek za dlužníka splnit. Přejímatel má přesto povinnost zajistit, aby dlužník svůj závazek nemusel plnit.²⁶ Odborná literatura k výše uvedenému dodává, že se dlužník může

²⁴ § 1883 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵ § 1888, odst. 2) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ § 1889 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

po příjemci domáhat splnění závazku soudní cestou a to dokonce dříve, než dojde ke splatnosti původního závazku.²⁷ Tímto jednáním může dlužník zabránit negativním dopadům.

²⁷ DVOŘÁK, Bohumil. § 1889 [Převzetí plnění]. In: HULMÁK, Milan, PETROV, Jan, LAVICKÝ, Petr, DVOŘÁK, Bohumil, ŠILHÁN, Josef, DÁVID, Radovan, RICHTER, Tomáš, LASÁK, Jan. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 771. ISBN 978-80-7400-535-0.

3. Ručení

3.1 Vývoj ručení

Ručení je druhem zajištění závazku, který v praxi funguje již minimálně od dob starověkého Říma. V římském právu a následném období bylo ručení označováno jako rukojemství, ale v mnohém již odpovídalo současné úpravě. Avšak v římském právu je rukojemství zprvu zařazováno mezi *intercese*, tedy převzetí závazku. V současnosti rozlišujeme *intercese* kumulativní – přistoupení k dluhu a *privativní* – převzetí dluhu. Rukojemství tehdy postrádalo znak *subsidiarity* a ze současného hlediska tak spíše odpovídala právě převzetí dluhu, neboť se měnila osoba dlužníka a nevznikl tak zcela nový podmíněný závazkový vztah mezi ručitelem (tehdy rukojmím) a věřitelem. Až za vlády císaře Justiniána byl ustanoven princip *subsidiarity* tím, že věřitel je nejprve povinen požadovat splnění závazku po dlužníkovi a až tehdy, kdy se to jeví jako bezvýsledné, může požadovat splnění závazku po rukojmím. Dále císař Justinián stanovil, že rukojmí je oprávněn splnit závazek vůči věřiteli postoupením své pohledávky.

Dalším důležitým milníkem ve vývoji rukojemství je dle názoru autora OZO z roku 1811. OZO upravuje vznik rukojemství tak jak je tomu i dnes, tedy že pro vznik rukojemství je nezbytná písemná dohoda, respektive smlouva, kterou mezi sebou uzavírají rukojmí a věřitel. OZO již také zahrnuje znak *subsidiarity*, když počítá, že rukojemství existuje na základě jiného závazku, jako závazku hlavního. Odborná literatura z dob OZO připouštěla výjimku z principu *akcesority* a to tak, že rukojemství není neplatné ani v případě, že dlužník není zcela svéprávný a hlavní závazek je tak z tohoto důvodu neplatný. Tento závěr odborné literatury z doby účinnosti OZO je nyní upraven v NOZ takto: *„Platnosti ručení nebrání, je-li závazek dlužníka neplatný pro nedostatek jeho způsobilosti*

*zavazovat se k povinnostem, pokud o tom ručitel při převzetí ručitelského závazku věděl nebo vědět musel.*²⁸

Na základě výše uvedeného tak již lze tvrdit, že OZO již obsahuje rukojemství se shodnými znaky jako dnešní ručení.

3.2 Ručení a jeho rozdíly oproti přistoupení k dluhu

Institut ručení je v současnosti upraven v NOZ v ustanoveních § 2018 až § 2028. Obecně lze o ručení říci, že se jedná o přistoupení k závazku dlužníka jako třetí osoba odlišná od dlužníka a věřitele. Tím se nijak nemění samotný závazek dlužníka, ani se nemění počet dlužníků, nýbrž se jedná o druh zajištění pro případ, že dlužník řádně nesplní svůj závazek a věřitel je tak oprávněn domáhat se splnění dlužníkovy závazku právě po ručiteli.

Základními znaky ručení jsou akcesorita a subsidiarita. Akcesorita ručení spočívá v tom, že je vázáno na platný závazek dlužníka, který v době vzniku ručení již existuje, je podmíněný nebo vznikne teprve v budoucnosti.²⁹ Judikatura k předchozí právní úpravě ovšem přiznává možnost vzniku ručení pouze k již existujícímu dluhu.³⁰ Uspokojením věřitele tak nezaniká pouze závazek dlužníka, ale s ním i povinnost ručitele. Subsidiarita ručení se pak vyznačuje tím, že ručitel je povinen poskytnout věřiteli plnění závazku nebo jeho části namísto dlužníka pouze za podmínky, že závazek nesplní dlužník sám. Subsidiarita je tak základním rozdílem mezi ručením a přistoupením k dluhu. U přistoupení k dluhu tak třetí osoba nemá povinnost plnit pouze tehdy, když neplní původní dlužník, ale stává se spoludlužníkem. Pokud by dohoda o přistoupení k dluhu obsahovala podmínku, že nově přistupující dlužník

²⁸ § 2019, odst. 2) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ § 2019, odst. 1) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ Rozsudek Vrchního soudu ČR v Praze sp. zn. 5 Cmo 131/95, ze dne 4. 4. 1996.

bude povinen hradit závazek až tehdy, pokud jej nesplní původní dlužník, nejednalo by se již o dohodu o přistoupení. Takovou dohodu by bylo nutné dle jejího obsahu posoudit jako dohodu o ručení. Věřitel si tak může zcela dle své vůle vybrat pouze jednoho z dlužníků a po něm požadovat splnění celého závazku, neboť oba dlužníci odpovídají za dluh společně a nerozdílně.

Třetí osoba, která se dohodne s věřitelem, že za dlužníka splní jeho závazek, se nestává ručitelem, ale stává se dlužníkem společně s dlužníkem původním. Tento závěr vyplývá i z judikatury nejvyššího soudu ČR.³¹ Rozdíl oproti ručení je tedy především v tom, že nevznikne žádný nový závazkový vztah a ani se nemění obsah původního závazku, jen se mění (vzrůstá) počet dlužníků, kteří, jak je již zmíněno výše, odpovídají za závazek společně a nerozdílně, protože jsou oba subjekty téhož závazkového vztahu. Nově přistupující subjekt tak nemá povinnost plnit závazek až po splnění podmínky, že závazek nesplní původní dlužník. Dlužník a ručitel naopak společně a nerozdílně neodpovídají, protože ručitel se nikdy nestal subjektem původního závazkového vztahu. *„Skutečnost, že ručitel se zavazuje věřiteli, že uspokojí jeho pohledávku za dlužníkem, jestliže ji neuspokojí dlužník, neznamena, že ručitelský závazek je totožný (identický) se závazkem dlužníka a že tutéž pohledávku v té podobě, kterou má věřitel vůči dlužníku, uplatňuje i vůči ručiteli“*³²

Navzdory všem výše zmíněným rozdílům mezi ručením a přistoupením k dluhu lze dohledat i společné rysy, které přistoupení k dluhu nebo ručitelství vylučují. Přistoupení k dluhu ani ručitelství však není možné akceptovat, pokud splnění závazku může poskytnout právě jen osoba, která se k tomu původně zavázala. V tomto případě se jedná pouze o závazky nepeněžité, jako například namalování obrazu, odehrání hudebního koncertu, či vytvoření jiného uměleckého díla, které není nikdo jiný schopen poskytnout. *„Předmětem kumulativní intercese však nesmí*

³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 2080/2008, ze dne 16. 2. 2010.

³² Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 2973/2011, ze dne 15. 11. 2011

*být závazek, jehož plnění je vázáno na osobu dlužníka, neboť v takovém případě je vyloučena účast dalšího dlužníka v závazkovém vztahu.*³³

3.3 Forma ručení

Vznik ručení je vázán na prohlášení ručitele, kterým se výslovně zaváže splnit závazek dlužníka pod podmínkou, že ten jej sám nesplní nebo není schopen splnit. Jedná se o jednostranné právní jednání, jímž budoucí ručitel vyjadřuje svou jednoznačnou vůli ručit za závazek dlužníka. Dlužník i závazek musí být v ručitelském prohlášení konkrétně vyjádřen, aby tak bylo nepochybné, o jaký závazek se jedná. Zákon pro ručitelské prohlášení přímo stanovuje písemnou formu. Jak je uvedeno výše, vznik ručitelského vztahu je vázán na prohlášení ručitele, že uspokojí věřitele, pokud dlužník nesplní svůj závazek, avšak samotným prohlášením ručitelský vztah nevzniká. Zákon pro vznik ručitelského vztahu požaduje ještě další splněnou podmínku, a tou je přijetí ručitelského prohlášení věřitelem. Ručitelské prohlášení tak samo o sobě lze považovat pouze za nabídku ručení, kterou odborná literatura nazývá ofertou. Zákon tak konkrétně praví: „*Nepřijme-li věřitel ručitele, nemůže po něm nic žádat.*“³⁴ Z tohoto ustanovení zákonodárce lze zcela jasně pochopit, že vznik ručitelského vztahu nelze vázat pouze na jednostranné právní jednání, ale k jeho úplnému vzniku je zapotřebí dvoustranného právního jednání, tedy dohody, respektive smlouvy. Přestože z ustanovení zákona jasně vyplývá, že pro vznik ručitelské vztahu je nutné dvoustranné právní jednání, zákonodárce už se dále nijak nezaobírá jeho formou a tu tak ponechává zcela na libovůli obou subjektů ručitelského vztahu. Za uzavření smlouvy však nelze považovat pouze samotnou akceptaci oferty či jiný projev vůle, na jehož základě by mohl být patrný souhlas věřitele. Přestože oba případy, jak oferta, tak její akceptace, představují adresované jednostranné právní jednání, čímž je zajištěno, že se takový

³³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 33 Cdo 3965/2010, ze dne 26. 5. 2011.

³⁴ § 2018, odst. 1, věta druhá zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

projev vůle obou stran dostane do sféry druhé strany, tak tím není zajištěno, že ručitelský vztah vznikne. Jak oferta, tak její akceptace jsou projevem vůle stran uzavřít smlouvu. Nebude-li pak tato smlouva následně uzavřena, pozbývají obě jednostranná právní jednání dalšího právního účinku. Výše uvedené závěry se pak odrážejí i v rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, které praví, že: „Z obecného režimu uzavírání smluv se podává, že smlouva (dohoda) je uzavřena při specifickém střetu návrhu a jeho přijetí, coby kvalifikovaných jednostranných právních úkonů. Tyto jednostranné úkony mají instrumentální význam; slouží – a to výlučně – uzavření smlouvy. Podřízenost tomuto účelu (s nímž je příslušné subjekty činí) se projevuje tím, že nebyl-li pro zákonem stanovené překážky dosažen, pozbývají tyto úkony právního účinku. Kupříkladu návrh na uzavření smlouvy uplynutím lhůty, která v něm byla určena pro přijetí, zaniká, a totéž nastává dojitím projevem o jeho odmítnutí.“³⁵

Ručitelské prohlášení dále samozřejmě pozbývá platnosti, pokud je věřitelem odmítnuto, anebo pokud se věřitel souhlasně nevyjádří v přiměřené lhůtě. Jak dlouhá lhůta pro vyjádření je ještě přijatelná a jaká již nikoli, však ze zákona nevyplývá. Lhůtu pro akceptaci oferty nelze totiž obecně určit, neboť je zapotřebí brát v úvahu více aspektů. Je proto nutné tuto informaci opět čerpat z ustálené judikatury soudů ČR. Ty dospěly například k názoru, že lhůta převyšující dva měsíce již není lhůtou přijatelnou.³⁶

V praxi pak může nastat situace, kdy subjekty ručitelského vztahu společně uzavřou dohodu, bez toho, aniž by jí předcházela oferta, tedy ručitelské prohlášení a její akceptace. V takovém případě by bylo jednání neplatné, neboť zákon výslovně požaduje ručitelské prohlášení v písemné formě.

Moderní právní doktrína rozlišuje dva druhy neplatnosti právního jednání. Těmito druhy jsou neplatnost relativní a neplatnost absolutní. Neplatnost relativní vyvolává neplatnost právního jednání pouze tehdy, dovolá-li se jí jedna ze zúčastněných stran. Tímto je uplatněna zásada

³⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 790/2002, ze dne 30. 4. 2003.

³⁶ Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. I. ÚS 49/08, ze dne 22. 9. 2009.

obsažená v NOZ, a to že: „*Nenamítne-li oprávněná osoba neplatnost právního jednání, považuje se právní jednání za platné.*“³⁷Námitku relativní neplatnosti jde však vznést pouze do doby, než došlo k plnění závazku. Pokud by tak ručitelské prohlášení nebylo učiněno, nebo učiněno bylo, ale nemělo písemnou formu, pro takové případy lze takto relativně neplatné právní jednání dodatečně zhojit jeho sepsáním. Neplatnost absolutní nastává bez nutnosti jejího namítnutí. Podmínkami pro absolutní neplatnost jsou rozpor s dobrými mravy nebo jednání odporující zákonu. Je také nutné splnění kumulativní podmínky, že takové právní jednání zjevně odporuje veřejnému pořádku. Dále je jednání absolutně neplatné i v případě, že se strany zaváží k plnění od počátku nemožnému. Z výše uvedeného je pak patrné, že v tomto případě se jedná o neplatnost relativní, neboť toto jednání zjevně neodporuje veřejnému pořádku.

3.4 Ručení ze zákona

Ručení ze zákona, jak již název napovídá, nevzniká na základě smlouvy, ale jeho vznik je vázán na konkrétní ustanovení zákona. Úprava samotného ručení vychází z ustanovení NOZ, ovšem samotné ručení ze zákona obsahuje tento zákoník jen velice zřídka. Ručením ze zákona obsaženého v NOZ tak je například ručení člena společenství vlastníků za dluh společenství vlastníků do výše svého podílu na společných částech.³⁸ Dále pak převodce jednotky ručí za dluhy přešlé na nabyvatele ve spojení s tímto nabytím jednotky.³⁹ Oba tyto příklady ručení patří mezi ustanovení o spoluvlastnictví. Dalším příkladem ručení obsaženým v NOZ je ručení členů statutárního orgánu za dluhy právnické osoby, jejíž sídlo je přesunuto mimo území České republiky a tyto dluhy nebyly zajištěny

³⁷ § 582, odst. 2, věta první zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ § 1194, odst. 2, věta druhá zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ § 1186, odst. 2, věta druhá zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

jinak.⁴⁰ NOZ pak mezi ustanoveními věnujícími se zajištění dluhu, konkrétně ručení, obsahuje pouze ustanovení, které říká, že: „*Zákonným ručením za nepeněžitý dluh je zajištěna peněžitá pohledávka, která věřiteli přísluší při porušení zajištěného dluhu.*“⁴¹ Takovou peněžitou pohledávkou může být například smluvní pokuta, která je sama o sobě utvrzením dluhu. U tohoto ustanovení je však nejasné, proč se jedná pouze o zajištění peněžitě pohledávky. Je přeci zřejmé, že pokud se nejedná o nepeněžitě plnění, které je schopna plnit jen a pouze ta osoba, která se k takovému plnění zavázala, tak se může subsidiárně zavázat ke splnění nepeněžitě plnění i osoba, jež je schopna poskytnout naprosto identické plnění. O plněních, které mohou být poskytnuty pouze osobou, která se k tomu zavázala, jsem se již zmiňoval výše v bodě 3.2, odstavci 4. Je tedy nejasné proč zákonodárce tento případ ručení výslovně omezuje na ručení ze zákona, když zbylá ustanovení o ručení jsou dispozitivního charakteru a subjekty závazkového vztahu si je mohou sjednat zcela dle své vůle na základě smlouvy. Z výše uvedeného ustanovení zákona by tak šlo interpretovat, že jiný způsob ručení než je ručení ze zákona nelze na nepeněžitou pohledávku použít. Tato interpretace by tak vedla k absurdnímu závěru. Docházelo by tak navíc k bezdůvodné libovůli zákonodárce, která je dle právní doktríny nepřijatelná. Tuto myšlenku dále potvrzuje i nálezná pléna Ústavního soudu ČR.⁴²

Jiné příklady ručení ze zákona obsahuje ZOK. Zde se tedy jedná o ručení členů orgánu obchodní korporace, kteří nejednali s péčí řádného hospodáře a obchodní korporaci tak přivedli do úpadku a neučinili pro odvrácení nepříznivé hospodářské situace všechno potřebné a rozumně předpokladatelné. V takovém případě může soud na návrh insolvenčního správce rozhodnout, že je statutární orgán povinen plnit závazky obchodní korporace, které ona sama pro insolventnost nebo celkový nedostatek kapitálu není schopna plnit.

⁴⁰ § 140, odst. 2, věta druhá zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ § 2028 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴² Nález pléna Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 10/13 ze dne 29. 5. 2013.

V praxi bývá velmi běžné ručení ze zákona na základě ustanovení DŘ, což je logické, neboť daně musí odvádět téměř každý a je tak ve veřejném zájmu, aby byla daň odvedena i za předpokladu, že původní plátce nemůže, či dokonce odmítá daň zaplatit. Z řad případů ručení za daňovou povinnost tak uvedu alespoň jeden, a tím je daň z převodu nemovitosti. V případě, že vše probíhá tak, jak má, je kupující povinen zaplatit 4 % daň z převodu nemovitosti. Základem pro výpočet této daně je částka stanovená odhadcem, popřípadě tržní cena nemovitosti. Daň se vypočítá z částky, jejíž nominální hodnota je vyšší. Po takovém vypočtení výše daňové povinnosti je tedy prodávající povinen do konce třetího kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž došlo k nabytí vlastnického práva k nemovitosti tuto daň uhradit na účet příslušného finančního úřadu. V případě, že prodávající z jakéhokoli důvodu daň z převodu nemovitosti neuhradí, příslušný finanční úřad rozhodne, že povinnost odvést daň z převodu nemovitosti přechází na ručitele, kterým je pro tento případ kupující.

I přes pochopitelnou roztříštěnost právní úpravy ručení dle zákona jsem toho názoru, že až na drobné výjimky si zákonodárce s touto problematikou poradil bez větších potíží a nedochází tak k častým interpretačním obtížím. Výjimkou z toho je však již výše zmíněné ustanovení § 2028 NOZ, ve kterém spatřuji jisté interpretační potíže, které mohou být chápány jako legislativně technické pochybení zákonodárce. Více k tomuto ustanovení v následujícím článku 3.5.

3.5 Ručení de lege ferenda

Současná právní úprava ručení vychází ze svého historického vývoje, především ze závěrů odborné literatury a jeho problematika se tak z dnešního pohledu zdá jako komplexně řešena, i když k úpravě stále mám určité výhrady, ke kterým je však většinou možné dospět i četbou odborné literatury.

Právní úprava ručení je pomyslně rozdělena na ručení smluvní a ručení ze zákona. Má první výhrada k současné právní úpravě se týká vzniku smluvního ručení. Ustanovení zákona, které požaduje zcela výslovně ručitelství prohlášení (ofertu - jednostranné právní jednání) a to navíc pouze v písemné formě a následně požaduje věřitelovu akceptaci, u které nijak formu nepředepisuje. Takové ustanovení je přinejmenším nešťastně vyjádřené. Tímto se jeví samotná oferta ručitelství podstatněji než ručitelství dohoda, pro kterou nejenže není stanovena forma, ale právní úprava ji výslovně vůbec ani nevyžaduje. Tím, že by ručitel podepsal ručitelství dohodu, je přeci naprosto zřejmé, že tak projevuje svoji vůli vstoupit do závazkového vztahu s věřitelem. Zákon nicméně výslovně požaduje i projev vůle věřitele, bez kterého nemůže po ručiteli oprávněně požadovat plnění. Zákonodárce tak implicitně předpokládá jednání obou stran, tedy ručitelství dohodu. V rámci zjednodušení a zpřehlednění právní úpravy je tak nasnadě, aby namísto povinnosti doručit do sféry věřitele ručitelství prohlášení v písemné formě, na které je věřitel povinen reagovat v přiměřené lhůtě zasláním její akceptace zpět do sféry budoucího ručitele, bylo v právní úpravě doslova stanoveno, že věřitel s ručitelem jsou povinni uzavřít ručitelství dohodu, tedy dvoustranné právní jednání, ve kterém se ručitel zaváže splnit závazek dlužníka za podmínky, že ten nesplní svůj závazek sám.

Druhá výhrada k současné právní úpravě se týká ručení ze zákona. Tento druh ručení by měl sloužit zejména k zajištění veřejného zájmu, tak je tomu výše u příkladu zajištění daňové povinnosti k převodu nemovitosti. Stát by tak přímo ze zákona zajistil, že bude daňová, trestněprávní či jiná povinnost dlužníka zajištěna bez toho, aby musel správní orgán či dokonce soud přijímat ručitelství prohlášení. Dalším důvodem pro ručení ze zákona by tak měla být ochrana slabší strany, jako je to kupříkladu u věřitelů v insolvenčním řízení, kteří se tak dostali nedobrovolně do nepříznivé situace tím, že osoba odpovědná za řízení obchodní korporace nejednala s péčí řádného hospodáře a neučinila tak za účelem odvrácení nepříznivé hospodářské situace vše, co bylo potřebné a rozumně předpokladatelné. V jiném případě by mělo ručení v soukromoprávních vztazích zůstat zcela na libovůli subjektů tohoto závazkového vztahu.

Tímto mám na mysli konkrétně poslední ustanovení o ručení v NOZ, podle něhož je ručením ze zákona za nepeněžitý dluh zajištěna peněžitá pohledávka, kterou je věřitel oprávněn požadovat při nesplnění onoho nepeněžitého dluhu. Toto ustanovení by tak mohlo vést k absurdnímu závěru, že nepeněžitá pohledávka nemůže být zajištěna jiným způsobem tak, jak je uvedeno v předcházejícím článku 3.4 této práce.

Zákonodárce by proto měl současnou právní úpravu ručení pozměnit tak, aby ručení ze zákona chránilo veřejné zájmy a kromě ochrany slabší strany závazkového vztahu zbytečně nezasahovalo do dispozitivních práv subjektů závazkových vztahů. V neposlední řadě by zákonodárce měl pozměnit kritéria pro vznik smluvního ručení, neboť současná úprava se jeví jako poměrně zmatečná a komplikovaná

4. Finanční záruka

4.1 Pojem finanční záruka

Finanční záruka je dalším druhem zajištění dluhu a je upravena v NOZ v ustanoveních § 2029 až § 2039. Ačkoliv se termín finanční záruka objevuje v právní úpravě nově, jde o institut převzatý z ObchZ, kde byl upraven jako bankovní záruka. Základním rozdílem je, že finanční záruka je širší pojem, protože nově může být poskytnuta kýmkoli, nikoli jen bankou, zahraniční bankou nebo spořitelním a úvěrovým družstvem. Pojem bankovní záruka zůstává zachován jen pro případy, že je výstavcem banka, zahraniční banka nebo spořitelní a úvěrní družstvo. NOZ sice již bankovní záruku nežádá, ovšem i tak stále existují případy, kdy je bankovní záruka zapotřebí. Jedná se o případy, kdy je bankovní záruka přímo stanovena v zákoně, který je vůči občanskému zákoníku v postavení *lex specialis*. Těmito *lex specialis* jsou například zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) nebo zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů. Finanční záruka je nadřazeným pojmem pojmu bankovní záruka. S ohledem na dosud krátkou dobu účinnosti ustanovení o finanční záruce a podobnosti obou institutů je judikatura související s bankovní zárukou dle ObchZ, až na výjimky, kdy lze judikaturu použít pouze na bankovní záruku, použitelná i na finanční záruku. Ostatně jako i v jiných právních odvětvích není judikatura natolik pružná, aby dokázala pomoci s interpretací právních norem v tak krátkém období.

Důvodová zpráva k NOZ je k úpravě finanční záruky velmi strohá: *„V návrhu úpravy finanční záruky osnova vychází z platné úpravy bankovní záruky obchodního zákoníku. Pojem „finanční záruka“ se navrhuje zakotvit nikoli z důvodu změny věcného obsahu institutu, ale vzhledem k tomu, že dle návrhu občanského zákoníku výstavcem takové*

*záruky může být nejen banka.*⁴³ Stejně jako je tomu v případě důvodové zprávy k ustanovení o ručení, tak i v případě ustanovení o finanční záruce je důvodová zpráva velmi stručná a vyjadřuje pouze záměr zákonodárce, že záruku mohou vydávat i osoby mimo taxativní výčet původní právní úpravy.

Finanční záruka je závazek mezi věřitelem a výstavcem vzniklý na základě prohlášení výstavce v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše částky v listině uvedené, jestliže nesplní dlužník svůj dluh, případně jinou svou povinnost. Finanční záruka se tak na první pohled podobá institutu ručení. Při bližším pohledu jsou již patrné rozdíly a těmi jsou zejména, nikoli však pouze, akcesorita a subsidiarita. *„Finanční záruka je tedy institutem, který není ani akcesorický a navíc ani subsidiární, a dokonce vlastně ani nevyžaduje existenci dluhu, protože plnění může být vázáno i na splnění jiných podmínek, nežli je uhrazení dluhu (nesplní-li dlužník svůj určitý dluh anebo pokud se splní jiné podmínky, jež jsou v záruční listině uvedeny, § 2029 odst. 1 ObčZ).*⁴⁴

Finanční záruka se od ručení liší několika podstatnými znaky, a to zejména tím, že při finanční záruce je vystavena záruční listina, která obsahuje maximální možnou částku, která může být věřiteli z finanční záruky výstavcem vyplacena a případně další dohodnuté podmínky pro vyplacení finanční záruky (pokud nejsou další podmínky uvedeny, má se za to, že je finanční záruka bezpodmínečná). Dále finanční záruka postrádá, na rozdíl od ručení, charakteristický prvek akcesority, ovšem pouze v případě, nesjednají-li si strany odlišně. A v neposlední řadě chybí finanční záruce oproti ručení subsidiární charakter, neboť věřitel, není-li mezi stranami ujednáno jinak, může k plnění rovnou vyzvat výstavce finanční záruky, a takové výzvě nemusí předcházet výzva dlužníkovi.

„Přitom je dále nezbytné respektovat, že při bankovní záruce vzniká v zásadě právně samostatný závazek banky, který je závislý na existenci zajišťovaného závazku, jen když to vyplýne z obsahu záruční listiny (§ 317

⁴³ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴⁴ KINDL, Milan. Zajištění a utvrzení dluhů. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. 528 stran. ISBN: 978-80-7400-291-5, strana 331.

obch. zák.). Nevyplyvá-li z obsahu bankovní záruky něco jiného, má tato záruka povahu bezpodmínečné bankovní záruky (tj. záruky na první výzvu a bez námitek).“⁴⁵

Neplýne-li z bankovní záruky něco jiného, neuplatní se na ni princip akcesority ani subsidiarity. Vzhledem k samostatnosti závazku banky lze jemu odpovídající právo postoupit na třetí osobu bez ohledu na zajištěnou pohledávku. Naopak, je-li v záruční listině sjednáno odlišně, může mít bankovní záruka podmíněnou povahu a banka si v ní může vyhradit námitky, které by v dané situaci mohl namítat dlužník. Záruční listina tedy může být sjednána jako akcesorická i subsidiární a věřitel by tak musel požadovat plnění nejprve po dlužníkovi, nebo proti němu i dokonce neúspěšně vést exekuci.

Podle základní zásady autonomie dle ustanovení § 1 odst. 2 NOZ si mohou osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona, pokud to není zákonem výslovně zakázáno. V záruční listině si tak lze ujednat podmínky, na základě kterých bude tato listina podmíněná, subsidiární či akcesorická. Nejsou-li v listině žádné podmínky uvedeny, má se za to, že záruční listina není podmíněná, akcesorická ani subsidiární.

4.2 Vznik finanční záruky

Dle ustanovení § 2029 NOZ finanční záruka vzniká prohlášením výstavce v záruční listině, že uspokojí věřitele podle záruční listiny do výše určité peněžní částky, nesplní-li dlužník věřiteli určitý dluh, anebo splní-li se jiné podmínky určené v záruční listině. NOZ vyžaduje u záruční listiny písemnou formu.

Judikatura k dřívějšímu obsahově shodnému ustanovení § 313 Obchodního zákoníku však ještě dodává jednu podmínku vzniku finanční záruky, a tou je doručení záruční listiny do sféry beneficianta. V rozhodnutí se konkrétně píše: „...*nemůže mezi zaručující se bankou a beneficiantem*

⁴⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 2387/2007, ze dne 31. 3. 2009.

*vzniknout právo dříve, než je (záruční) listina beneficiantovi doručena. I jednostranný právní úkon musí mít svého adresáta a i on nemůže být účinný, není-li zvláštní právní úpravy, dříve, než mu dojde. ... To by platilo i v případě, kdyby se, což ovšem není příliš obvyklé, dohodli o vystavení záruční listiny věřitel s bankou. I zde by vznikl závazek ze záruky až v okamžiku, kdy by se listina dostala řádně k beneficiantovi.*⁴⁶ Avšak s ohledem na mezinárodní právo je potřeba dodat, že posléze byla přijata nová pravidla ICC, podle nichž platí, že finanční záruka vzniká v okamžiku, kdy záruční listina opouští sféru výstavce (v případě bankovní záruky v okamžiku, kdy je odeslána bankou beneficiantovi). Při zhodnocení výše uvedeného je vhodnější výklad podle pravidel ICC a to zejména proto, že strany mohou započít s plněním zajištěného závazku již v době, kdy je záruční listina „na cestě“ k beneficiantovi a po tuto dobu by tak nebyl závazek zajištěn, pokud by tomu bylo opačně, tedy tak, jak vyplývá z citovaného rozhodnutí Vrchního soudu v Praze.

Nicméně se stále jedná pouze o domněnku autora, byť ve shodě s odbornou literaturou, že vznik finanční záruky by měl být vázán na to, kdy záruční listina opustí sféru výstavce a nikoli tehdy, kdy je doručena beneficiantovi. Je proto stále otázkou, zda by se soudy nově rozhodly své stanovisko přehodnotit, či zda by setrvaly u ustálené judikatury. Vznik finanční záruky by tak byl stále vázán až na doručení záruční listiny beneficiantovi.

Jak již bylo zmíněno výše, záruční listina musí mít obligatorně písemnou formu. Ačkoli je v praxi zvykem, že smlouva mezi výstavcem a dlužníkem je také písemná, zákon tuto formu neupravuje.

4.3 Vyplacení finanční záruky

Pro vyplacení finanční záruky na žádost beneficianta je podstatné znění textu záruční listiny. Pokud z textu záruční listiny nevyplývá žádná

⁴⁶ Usnesení Vrchního soudu ČR v Praze, sp. zn. 5 Cmo 649/95, ze dne 3. 3. 1997.

podmínka, která by byla vázána na výplatu finanční záruky, jedná se o bezpodmínečnou finanční záruku a výstavce tak musí beneficiantovi vyplatit požadované finanční prostředky až do výše stanové v záruční listině na první výzvu beneficianta a bez jakýchkoli dalších podmínek. Výstavce záruční listiny tak nemá při výplatě finančních prostředků právo vznést námitky, které by mohl vznést dlužník, či dokonce odmítnout výplatu z finanční záruky.

Jediným účinným prostředkem, jak zabránit výplatě z finanční záruky je tak okamžité podání návrhu na vydání předběžného opatření z důvodu neoprávněného čerpání, které však nepodává výstavce, ale musí jej podat sám dlužník. Dlužník tak v řízení o předběžném opatření vystupuje jako navrhovatel, výstavce (u bankovní záruky banka) zde vystupuje jako povinný, jemuž je vydaným předběžným opatřením zakázáno vyplatit finanční prostředky a beneficiant zde vystupuje jako odpůrce. K tomu, aby nebyl institut předběžného opatření zneužíván, jsou na navrhovatele kladeny tři požadavky, jejichž nesplnění má za následek zánik předběžného opatření. Navrhovatel předběžného opatření je povinen složit na účet soudu soudní poplatek ve výši 1.000,- Kč, stanovený dle přílohy speciálního zákona⁴⁷. Dále je navrhovatel povinen v den podání návrhu na předběžné opatření složit na účet soudu jistotu k náhradě případné škody, která může odpůrci vzniknout následkem podání návrhu na předběžné opatření. Tato jistota je stanovena obecně v zákonné výši 10.000,- Kč a v případě sporů podnikatelů v rámci jejich podnikatelské činnosti pak ve výši 50.000,- Kč. Dospěje-li však předseda senátu k úsudku, že složená jistota nebude postačovat k případné náhradě škody, vyzve navrhovatele, aby do tří dnů jistotu doplatil do nově stanovené výše.⁴⁸ Jistota bude v případě neúspěchu ve věci, nebo pokud nevznikne nárok na náhradu škody, vrácena zpět navrhovateli.⁴⁹ V neposlední řadě je navrhovatel povinen podat v soudem určené lhůtě

⁴⁷ Položky 5 přílohy zákona České národní rady č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ § 75b, odst. 1) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ § 75b, odst. 4) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

žalobu ve věci samé.⁵⁰ Není přitom nijak rozhodující, zda se bude jednat o podání k obecnému soudu, nebo podání k rozhodčímu soudu na základě rozhodčí doložky.

Je-li finanční záruka bezpodmínečná a nebyl-li dlužníkem podán včas návrh na vydání předběžného opatření tak, jak je uvedeno výše, je výstavce povinen vyplatit finanční prostředky.

Naopak je-li z textu záruční listiny zjevné, že výplata finančních prostředků je vázána na určitou povinnost dlužníka konat nebo prokázat, že má za dlužníkem neuspokojenou pohledávku, jedná se o podmíněnou finanční záruku. Takovou povinností může být například dožadovat se plnění nejdříve po dlužníkovi (uvedením této podmínky by se stala finanční záruka subsidiární) a prokázat, že věřitel skutečně má za dlužníkem neuhrazenou pohledávku (uvedením této podmínky by se stala finanční záruka akcesorickou). Případně ještě prokázat, že věřitel vedl proti dlužníkovi zcela nebo alespoň z části neúspěšně exekuční řízení. V případě, že je finanční záruka podmíněna, musí být logicky s výzvou na její vyplacení doložen důkaz o splnění podmínky, na níž je vyplacení finanční záruky vázáno. Avšak to, že je finanční záruka podmíněná a veškeré podmínky plynoucí ze záruční listiny byly splněny a řádně prokázány, nebrání dlužníkovi v podání návrhu na předběžné opatření z důvodu neoprávněného čerpání tak, jak je uvedeno výše u nepodmíněné finanční záruky. Ovšem tím, že je výplata finanční záruky vázána na splnění podmínky by se této situaci mělo předejít.

4.4 Zánik finanční záruky

Současná právní úprava zmiňuje zánik finanční záruky pouze v ustanovení § 2038 NOZ, a to v souvislosti s možností omezit platnost finanční záruky na dobu určitou. Pokud tak věřitel neuplatní své právo čerpat finanční záruku do data stanoveného v záruční listině, finanční

⁵⁰ § 77 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

záruka zanikne. Nicméně z praxe jsou známy i další možnosti zániku finanční záruky a těmi jsou zejména, nikoli však pouze, vyčerpání celé částky uvedené v záruční listině. Tento způsob zániku je zcela pochopitelný. Pokud dojde k postupnému nebo jednorázovému vyčerpání finanční záruky, nejsou už zkrátka další finanční prostředky pro její výplatu. Dalším důvodem zániku může být snížení finanční záruky na 0,-- Kč (případně jiné měny v závislosti na textaci záruční listiny). Tento případ nastává většinou u rozsáhlejších investičních projektů, u kterých je vyhotovitel povinen poskytnout zajištění hodnoty části projektu formou bankovní záruky. Tato bankovní záruka se pak snižuje v závislosti na rozpracovanost projektu a splnění projektových milníků vyhotovitelem projektu. Vzhledem ke snižování hodnoty nedokončeného díla se tak úměrně snižuje i hodnota finanční záruky, která může při splnění podmínek klesnout až na nulu. U velkých investičních projektů se v drtivé většině bude jednat o bankovní záruku, neboť jde o velké finanční obnosy a banka tak bývá jediným akceptovatelným garantem. A v neposlední řadě může finanční záruka zaniknout vrácením originálu záruční listiny výstavci. Oprávněný z bankovní záruky tak dává najevo, že již do budoucna nehodlá uplatnit svůj nárok na čerpání finanční záruky. Z judikatury přitom vyplývá, že není podstatné to, že se záruka dostala do sféry výstavce, ale vůle beneficenta originál záruční listiny vrátit.⁵¹

Jak již bylo uvedeno výše, není-li ujednáno jinak, finanční záruka není akcesorickým ani subsidiárním zajištěním dluhu, a proto splněním pohledávky, která je finanční zárukou zajištěna, sama finanční záruka nezaniká, pokud to není výslovně uvedeno v textu záruční listiny.

4.5 Finanční záruka de lege ferenda

Vzhledem k tomu, že institut finanční záruky byl pouze s minimálními změnami převzat z dřívější úpravy bankovní záruky v ObchZ, se autor domnívá, že právní úprava finanční záruky vyjádřená

⁵¹ Rozsudek nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 2171/2014, ze dne 30. 03. 2016

pouze zněním jedenácti paragrafů není komplexní a zákonodárce jí měl věnovat větší pozornost. Na druhou stranu tím, že znění současné právní úpravy je takřka totožné s předchozí úpravou bankovní záruky, je zde množství ustálené judikatury, která nám dokáže interpretovat některé náležitosti finanční záruky a záruční listiny, na které zákonodárce při tvorbě zákona nepamatoval.

V části NOZ o finanční záruce je ustanovení o náhradě za plnění, které snad nelze ani považovat za nešťastně formulované, ale je nutné jej považovat přímo za chybné. Toto ustanovení konkrétně ukládá následující povinnost: „*Dlužník nahradí výstavci to, co plnil podle záruční listiny vystavené v souladu s uzavřenou smlouvou. Uzavřela-li s výstavcem smlouvu o poskytnutí finanční záruky třetí osoba, nahradí tato osoba výstavci, co plnila podle záruční listiny vystavené v souladu se smlouvou.*“⁵² Takové textace je chybná, protože povinnost plnění ze záruční listiny má výhradně její výstavce. Pokud by měla třetí osoba nahradit výstavci, co plnila podle záruční listiny, došli bychom tak k absurdnímu závěru, že třetí osoba by měla povinnost náhrady právě sama k sobě a to je samozřejmě nepřijatelné. Věta druhá výše citovaného ustanovení zákona by tak měla znít takto: „*Uzavřela-li s výstavcem smlouvu o poskytnutí finanční záruky třetí osoba, nahradí tato osoba výstavci, co plnil podle záruční listiny vystavené v souladu se smlouvou.*“

V situace kdy je právní úprava finanční záruky považována za nedostačující, právě pro tyto případy je zde jedna ze základních zásad soukromého práva obsažená v NOZ, a tou je autonomie práva. Strany si tak mohou mezi sebou dohodnout přesné znění záruční listiny, kterým pak bude výstavce při vyplacení finanční záruky vázán a lze tak předejít případným sporům kvůli bezdůvodnému čerpání finanční záruky.

S ohledem ke všemu výše uvedenému a zejména s přihlédnutím k ustálené judikatuře soudů, je právní úprava finanční záruky zdařilá a v praxi je aplikována bez problémů.

⁵² § 2039, odst. 1) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Je pochopitelné, že zákonodárce novou úpravou zamýšlí větší rozmanitost výstavců záruky, než jsou jen banky nebo spořitelní a úvěrové družstva. To, zda to bude relevantní společnost, je ovšem otázka na kterou neznáme a v současnosti asi ani nemůžeme znát odpověď. Ač se to může nyní jevit tak, že věřitelé nebudou ochotni i nadále přijímat finanční záruky od jiných subjektů nežli jsou banky nebo spořitelní a úvěrová družstva, v budoucnu se může tato myšlenka ukázat jako mylná. Samozřejmě tím není považována nová úprava za špatnou nebo dokonce chybnou.

5. Zajišťovací převod práva

5.1 Historický vývoj zajišťovacího převodu práva

Historické kořeny vzniku zajišťovacího převodu práva jsou spojeny s právem zástavním a vycházejí z něj. O zástavním právu však tato práce nepojednává, neboť se jedná o velmi rozsáhlé téma, které by samo o sobě stačilo na vlastní práci, a proto se zde jeho historií zabývat nebudu. V římském právu byl zajišťovací převod práva, jak jej známe dnes, řešen tak, že se prakticky jednalo o zástavní právo s rozvazovací podmínkou, kterou v tomto případě bylo splnění závazku dlužníka. Problém nastal ovšem ve chvíli, kdy byl závazek dlužníkem splněn, ale věřitel odmítal převést právo zpět na dlužníka. Zřejmě z důvodu tohoto rizika obliba využití zajišťovacího převodu práva upadla a budoucí právní úpravy zajišťovací převod práva vůbec neobsahovaly. Zajišťovací převod práva nebyl historicky moc oblíbeným nástrojem zajištění dluhu a v minulosti takřka nebyl využíván. Jeho opětovný návrat zpět do právní úpravy tak přichází až průběhu minulého století.

Zajišťovací převod práva se tak vrací zpět do právní úpravy až roku 1964, kdy nabyly účinnosti ZMO. Ten tehdy upravoval zajišťovací převod práva ve třech paragrafech, ve kterých stanovil, že závazek dlužníka může být smluvně zajištěn zajišťovacím převodem práva ve prospěch věřitele. Předepisoval povinnou písemnou formu, ustanovil, že převod práva je možné sjednat s rozvazovací podmínkou. Určil také věřiteli povinnost, aby po řádném uhrazení závazku dlužníkem, převedl vlastnické právo zpět na původního dlužníka. ZMO tak byl na dlouho dobu jediným právním předpisem, jež upravoval zajišťovací převod práva. Tento stav trval až do roku 1992, kdy vešla v účinnost novela ObčZ⁵³, jež do jeho znění včlenila úpravu zajišťovacího převodu práva. Tato úprava však byla stále stručnější než původní ustanovení ZMO. Obsahovala pouze ustanovení, že závazek dlužníka může být smluvně zajištěn zajišťovacím převodem

⁵³ Zákon č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník.

práva ve prospěch věřitele a předepisovala povinnou písemnou formu této smlouvy. Právní úprava ObčZ tak postrádala explicitní ustanovení o rozvazovací podmínce, která musela být nakonec interpretována judikaturou.⁵⁴ Dřívější judikatura⁵⁵ však připouštěla i možnost sjednat si i zpětný převod práva. Tato možnost však byla pozdějším rozhodnutím překonána.

Současná právní úprava zajišťovacího převodu práva v NOZ je, co se týče jejího obsahu, nejrozsáhlejší z výše uvedených. Na problém, který byl v minulé právní úpravě řešen judikaturou, současná právní úprava reaguje tak, že mezi své ustanovení včlenila vyvratitelnou domněnku a to: „*Má se za to, že zajišťovací převod práva je převodem s rozvazovací podmínkou...*“. Tímto zákonodárce dává prostor pro autonomii vůle stran, sjednat si zajišťovací převod práva i jako zpětný převod práva a neučiní-li tak, poté se uplatní vyvratitelná domněnka a bude se jednat o zajišťovací převod práva s rozvazovací podmínkou.

5.2 Obecně o zajišťovacím převodu

Zajišťovací převod práva je zajišťovacím institutem upraveným v § 2040 - § 2044. Jedná se o zajištění, při kterém dlužník nebo třetí osoba, která se rozhodla namísto dlužníka zajistit jeho závazek, dočasně převede právo na věřitele, který do doby řádného a včasného splnění závazku vystupuje jako prostý správce předmětu zajišťovacího převodu práva s rozvazovací podmínkou, která je v zákoně ustanovena jako „vyvratitelná domněnka“. Ovšem strany smlouvy o zajišťovacím převodu práva si mohou sjednat namísto rozvazovací podmínky i výhradu zpětného převodu. Jedná se tak o poskytnutí majetkové jistoty, kterou dlužník nebo třetí osoba zajistí věřiteli, že bude dluh včas a řádně splněn a tím tak posílí jeho pozici v případě, že dlužník takto jednat nebude. Nejedná se přitom o zástavní právo. K tomu se odborná literatura vyjadřuje takto: „*Zajišťovací*

⁵⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 4246/2008, ze dne 27. 10. 2010.

⁵⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 915/98, ze dne 21. 06. 2000.

*převod práva je potřeba odlišovat od zástavního práva, jehož funkci částečně plní, a to neformálností zjednodušení zástavní konstrukce. Legislativní úpravu zajišťovacího převodu práva si vynutila právní praxe, jež se opírala o princip smluvní volnosti, a tak překonala názory, které považovaly zajišťovací převod práva za zastřené zástavní právo, a tedy právní jednání neplatné.*⁵⁶

Zajišťovací převod práva vzniká dnem účinnosti smlouvy. Toto ovšem neplatí, jedná-li se o zajišťovací převod práva k předmětu, který podléhá zápisu do veřejného seznamu. V takovém případě vzniká zajišťovací převod práva teprve zápisem do veřejného seznamu.

Zákon nijak neupravuje problematiku předání věci a ta tak zůstává na autonomii vůle stran. Strany smlouvy o zajišťovacím převodu práva se tak mohou libovolně dohodnout, zda bude předmět zajišťovacího převodu práva předán věřiteli, nebo zda zůstane v dispozici dlužníka, popřípadě třetí osoby. Subjekt, kterému byl předmět zajišťovacího převodu práva předán, či mu zůstal k dispozici, se tak musí k tomuto předmětu chovat jako prostý správce. Viz více v bodě 5.4 o zcizení zajišťovacího převodu práva.

Jak již bylo zmíněno výše, strany smlouvy o zajišťovacím převodu práva si mohou dohodnout, zda se bude jednat o převod práva s rozvazovací podmínkou nebo výhradou zpětného převodu práva a nebude-li sjednána ani jedna z možností, tak platí „vyvratitelná domněnka“, že se jedná o převod s rozvazovací podmínkou. Dle mého názoru je vhodnější alternativa sjednat si rozvazovací podmínku, popřípadě ve smlouvě neuvést ani jednu možnost. Pokud bude dohodnuta či ze zákona stanovena rozvazovací podmínka, tak bude v případě řádného a včasného splnění závazku právo převedeno zpět na poskytovatele zajišťovacího převodu práva bez nutnosti dalšího právního jednání. V opačném případě, tedy že závazek nebude dlužníkem splněn řádně a včas, se rozvazovací podmínka neuplatní a předmět zajišťovacího převodu práva se tak stane majetkem věřitele bez výhrad.

⁵⁶ Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Stran 3053. ISBN 978-80-7400-653-1. Strana 2063.

5.3 Náležitosti smlouvy o zajišťovacím převodu práva

Smlouva o zajišťovacím převodu práva slouží věřiteli jako zajištění, kterým dlužník nebo třetí osoba odlišná od dlužníka může dočasně převést některé ze svých práv na věřitele do doby, než svůj dluh splní. A pokud se tak nestane, věřiteli právo zůstává. Zákon explicitně neurčuje, jakou formu musí smlouva o zajišťovacím převodu práva mít, proto smluvní strany mohou, až na výjimky, uzavřít smlouvu ve formě dle své vůle⁵⁷. Ovšem to, že zákon mezi ustanoveními o zajišťovacím převodu práva formu smlouvy neurčuje, ještě neznamená, že je ve všech případech zcela na libovůli stran, jakou formu smlouva o zajišťovacím převodu práva bude mít. Výjimkou z tohoto pravidla je zcela nepochybně situace, kdy tímto právem bude právo k nemovité věci.

V případě, že se jedná o smlouvy týkající se nemovité věci, a to i smlouvy o převodu práva k nim, musí mít tato smlouva vždy písemnou formu. Právní úprava o formě smlouvy týkající se převodu nemovité věci říká toto: „*Písemnou formu vyžaduje právní jednání, kterým se zřizuje nebo převádí věcné právo k nemovité věci, jakož i právní jednání, kterým se takové právo mění nebo ruší.*“⁵⁸ Nemovitými věcmi podle NOZ jsou pozemky, podzemní stavby se samostatným účelovým určením, věcná práva k nim, právo stavby, ale i věci, které sice nejsou součástí věci nemovité, ale nelze je bez jejich porušení přemístit či odstranit. Za nemovité věci lze považovat i ty, které jako nemovité vznikly na základě předchozí úpravy. To jsou především stavby. Na okolnost, že se jedná o převod dočasný s podmínkou splnění závazku dlužníkem či jinou osobou, zde nebude brán zřetel. Samotná délka trvání převodu, tedy zda se jedná o převod dočasný nebo trvalý, je z pohledu zákonného požadavku na formu právního jednání naprosto irelevantní. Navíc k nutnosti písemné formy u převodu práva k nemovitým věcem zákon požaduje podpisy smluvních stran na téže listině. Není třeba snad už ani dodávat, že i každá

⁵⁷ § 559 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ § 560 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

změna a novelizace smlouvy, která má zákonem požadovanou písemnou formu, musí být také v této formě.

Skutečnost, že zákon nevyžaduje u smlouvy o zajišťovacím převodu práva písemnou formu (samozřejmě s výjimkou zajištění věcného práva k nemovitým věcem), může v praxi vést k nemalým komplikacím. Na jedné straně dlužník anebo osoba, která se namísto dlužníka zavázala k zajišťovacímu převodu práva, tak může namítat, že je zajišťovací převod práva neplatný v důsledku toho, že již dříve převedl zajišťovacím převodem předmětné právo na jiného věřitele. Naopak věřitel může této skutečnosti také využít například tím, že bude namítat, že žádná smlouva o zajišťovacím převodu nevznikla a on tak věc nabyl na základě zcela jiného právního titulu, například darováním nebo koupí. Pro eliminování těchto rizik tak zřejmě nezbyvá nic jiného než doporučit, aby subjekty uzavírající smlouvu o zajišťovacím převodu práva trvaly na písemné formě i těch případech, kdy to zákon nepožaduje.

5.4 Zcizení zajišťovacího převodu práva

Zajišťovací převod práva slouží jako zajištění věřitele pro případ, že dlužník nesplní řádně a včas svůj závazek a naslouží tak původně jako titul převodu práva. Otázkou však je, zda může věřitel postoupit právo, které je na něho dočasně převedeno. Odpověď na tuto otázku nám dává přímo NOZ ve své úpravě, když říká, že: *„Je-li k zajištění převedeno vlastnické právo a byla-li věc věřiteli předána, je věřitel oprávněn mít ji u sebe po celou dobu trvání zajišťovacího převodu práva a je povinen vykonávat prostou správu věci. Má-li věc ve své moci ten, kdo věřiteli převodem práva jistotu zřídil, vykonává on prostou správu věci.“*⁵⁹ Věřitel tedy jako prostý správce věci, i když jen dočasný, může s předmětem zajišťovacího převodu práva nakládat pouze v takové míře, která je vyžadována pro jeho zachování. Není tedy možné jej libovolně zcizit. Věřitel tak může část z předmětu zajišťovacího převodu práva zcizit

⁵⁹ § 560 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

jedině, je-li to nutné k zachování jeho hodnoty, podstaty a účelu, nebo je-li to nutné k zaplacení dluhů spojených s tímto předmětem. Tyto dvě možnosti zcizení předmětu zajišťovacího převodu práva vyplývají ze zákona a odborná literatura k nim říká konkrétně toto: „*Ustanovení stanoví konkrétně dvě alternativy, kdy může správce ze spravovaného majetku něco zcizit: (i) v zájmu zachování majetku, resp. jeho hodnoty (ta musí být jen čistě finanční, např. u umělých děl), podstaty a účelu, nebo (ii) k úhradě dluhů spojených se spravovaným majetkem (nemohou-li být kryty ze zisků ze správy – 1403 4). Z jiného důvodu majetek zcizit nelze ani se souhlasem beneficenta, ... nestanoví-li právní titul zakládající správu jinak.*“⁶⁰ K tomuto zcizení je však zapotřebí souhlasu osoby, která věřiteli poskytla zajišťovací převod práva. Ke zcizení předmětu zajišťovacího převodu práva ale není potřeba souhlasu osoby, která jej věřiteli poskytla, za předpokladu, že by předmět zajišťovacího převodu práva rychle klesnul na své hodnotě nebo pokud by mu hrozila naprostá zkáza. V tomto případě tak má věřitel, jemuž byl předmět zajišťovacího převodu práva svěřen, volnou dispozici s tímto předmětem. V případě, že však věřiteli nebyl udělen souhlas ke zcizení, tak jak je vedeno výše, může se druhá smluvní strana domáhat neplatnosti tohoto právního jednání. Jedná se tedy o neplatnost relativní, a pokud se této neplatnosti druhá strana nedovolá, je toto jednání platné. Vše výše uvedené lze analogicky aplikovat i na případ, kdy předmět zajišťovacího převodu práva zůstal i přes převod práva k němu na věřitele v dispozici dlužníka, popřípadě třetí osoby, která se rozhodla dlužníkův závazek zajistit. V tom případě by byl prostým správcem věci dlužník nebo třetí osoba a byl by vyžadován souhlas po věřiteli.

5.5 Zajišťovací převod práva a daňová povinnost

Při převodu práva, s ohledem na všeobecně známé pravidlo *ignorantia iuris non excusat*, je zapotřebí zmínit, že převodem zejména

⁶⁰ Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Stran 3053. ISBN 978-80-7400-653-1. Strana 1394.

nemovitých věcí vzniká poplatníkovi daňová povinnost. Jedná se konkrétně o daň z převodu nemovitosti, která činí 4 % z odhadcem určené ceny nemovitosti, popřípadě tržní ceny podle toho, která z nich je vyšší. Lze však namítat, že zajišťovací převod práva je fakticky převod bezúplatný. To ale není úplně pravdivé, protože pokud dojde ke splnění podmínky a závazek není splněn, dochází vlastně k započtení převáděného práva proti hodnotě pohledávky. Po splnění podmínky, tedy neuhrazení dluhu, se jedná o úplatný druh převodu práva, které bude podléhat daňové povinnosti. Nic na tom nemění ani fakt, že se jedná o převod dočasný a podmíněný. Podmíněnost převodu totiž nebude mít na daňové povinnosti žádný vliv. *„Nejvyšší správní soud vychází z přesvědčení, že i když zákon nestanoví, co se rozumí úplatným převodem, rozhodujícím kritériem je nepochybně poskytnutí úplaty, za níž je třeba považovat veškerá finanční plnění dohodnutá mezi převodcem a nabyvatelem sjednaná ke dni převodu vlastnického práva k nemovitosti, jakož i veškerá protiplnění, která nemusí být nutně vyjádřena v penězích, nicméně znamenají hospodářský prospěch či přírůstek. [...] Zákonem použitý pojem úplatný (převod-přechod) je nutno považovat za širší pojem, než je prodej a koupě. Z uvedeného zákona vyplývá, že předmětem daně z převodu nemovitostí je takový převod nebo přechod nemovitostí, kdy smluvní straně, která vlastnictví k nemovitostem převádí nebo z jejíhož vlastnictví přecházejí nemovitosti do vlastnictví jiného subjektu, je poskytována určitá protihodnota, kterou je nutno považovat za úplatu za převáděné nebo přecházející vlastnictví k nemovitostem. Daní z převodu nemovitostí je zatížena hodnota převáděné nemovitosti, neboť je zdaněn převodcem dosažený, či alespoň dosažitelný finanční výnos.“*⁶¹ Ze zákonného opatření vyplývá, že předmětem daně z převodu nemovitostí je také nabytí vlastnického práva na základě zajišťovacího převodu práva.⁶² Na základě výše uvedeného je převodce povinen odvést daň z převodu nemovitosti a to ve lhůtě do konce třetího kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž došlo k nabytí vlastnického práva k nemovité věci.

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 1 Afs 10/2007, ze dne 18. 4. 2007.

⁶² § 2, odst. 2., písm. a) Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů.

6. Dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů

6.1 Obecně o dohodě o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů

Právní úprava dohody o srážkách ze mzdy a jiných příjmů v NOZ je nejkratší ze všech ustanovení o zajištění dluhu, je totiž obsažena pouze ve třech paragrafech a to § 2045 až § 2047. Sama o sobě je taková úprava naprosto nedostačující, avšak NOZ představuje jen obecnou úpravu o dohodě o srážkách ze mzdy a jiných příjmů. Zákony speciálními, které se věnují srážkám ze mzdy nebo jiných příjmů, ovšem nejen na základě dohody, jsou zejména ZPr, ve kterém jsou srážky ze mzdy upraveny v § 245 až § 250 a OSŘ, jenž upravuje srážky ze mzdy na základě vykonatelného rozhodnutí a tato úprava se analogicky použije při stanovení srážek na základě dohody. OSŘ obsahuje ustanovení o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů v § 276 až § 302. Dále je v souvislosti se srážkami ze mzdy nutné znát ZŽM a NVN na jejich základě se stanoví „nezabavitelná částka“ ze mzdy nebo jiného příjmu.

Dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiných příjmů není zcela typickým zajišťovacím institutem, neboť při něm dlužník nepředkládá věřiteli žádnou jistotu. Dlužník tak vlastně postupuje svou pohledávku na odměnu za odvedenou práci nebo jiný příjem na věřitele, čímž dochází k pozvolnému uhrazení dluhu. Přestože se jedná o dvoustranné právní jednání, jehož subjekty jsou na jedné straně dlužník a na straně druhé věřitel, tak ke srážkám ze mzdy nemůže dojít, nebude-li dohoda o srážkách ze mzdy předem odsouhlasena zaměstnavatelem dlužníka. Právě zaměstnavatel je poté povinen srážet ze mzdy dlužníka a srážky poté vyplácet věřiteli. Vzhledem k tomu, že s prováděním srážek jsou spojené i jisté náklady na jejich realizaci, které půjdou na vrub právě zaměstnavateli, je nutnost předchozího souhlasu pochopitelná, neboť nelze sjednat smlouvu nebo dohodu k tíži třetí osoby. Souhlas se srážkami se však netýká pouze zaměstnavatele, protože se může jednat, jak název napovídá, i o srážky z jiných příjmů. Těmito srážkami mohou být například srážky z podpory

v nezaměstnanosti, podpory v mateřství či dokonce školního stipendia. Pro úplnost jen doplním, že zaměstnavatel či jiná osoba nese náklady na realizaci srážek ze mzdy jen v případě, že se jedná o jednotlivý případ. Je-li však zaměstnavatel povinen srážet současně na více dohod o srážkách ze mzdy nebo jiného příjmu, jdou tyto náklady s nimi spojené k tíži zaměstnance, tedy dlužníka.

Může se však ke srážkám ze mzdy zavázat i někdo jiný než sám dlužník? Podle samotného NOZ a jeho základního principu autonomie, by bylo možné sjednat, že namísto dlužníka se ke srážkám ze mzdy zaváže třetí osoba od dlužníka odlišná. Ovšem NOZ je v tomto případě pouze v postavení *lex generalis* a pro správné zodpovězení výše uvedené otázky je zapotřebí prozkoumat ustanovení ZPr. Ten totiž obsahuje taxativní výčet případů, kdy je možné srážet ze mzdy zaměstnance. Srážet ze mzdy se tak může pouze v případě dohody o srážkách ze mzdy a na uhrazení závazků zaměstnance.⁶³ Dohodu o srážkách ze mzdy tak může mezi sebou uzavřít jen věřitel a dlužník. Třetí osoba odlišná od původního dlužníka by se tak mohla stát subjektem dohody o srážkách ze mzdy pouze v případě, bude-li na ni dluh postoupen, tak jak je tomu u vztahu mezi dlužníkem a ručitelem. V případě, kdy dlužník řádně a včas nesplní svůj závazek, přechází tento závazek na ručitele a ten se *de facto* stává dlužníkem. Dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiného příjmu dále nemůže být uzavřena mezi věřitelem a právnickou osobou. Protože pouze fyzická osoba může za svoji činnost dostávat mzdu, plat nebo jiný příjem, takže dlužníkem, který se zaváže zajistit svůj závazek, může být jedině fyzická osoba.

Dohodou o srážkách ze mzdy dochází prakticky k postoupení části dlužníkového nároku na odměnu za provedenou práci nebo jiný příjem, na kterou má dlužník nárok vůči zaměstnavateli nebo plátcovi odlišného příjmu. Jedná se tak o jediný institut jak lze postoupit pohledávku na mzdu, plat nebo jiný obdobný příjem. Mzdu totiž nelze převést na věřitele například dohodou o převodu práva. Dalším specifickým znakem dohody o srážkách ze mzdy je to, že pokud upadne dlužník do insolventního řízení, bude věřitel

⁶³ § 146, písm. b) zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

vystupovat jako nezajištěný věřitel, přestože se jedná o institut zajištění dluhu. To je rozdíl právě také od zmiňovaného převodu práva, konkrétněji postoupením pohledávky, kterým se věřitel při insolvenčním řízení stává věřitelem zajištěným. Obdobně to platí i u jiných institutů zajištění dluhu, jako je zadržovací právo, zástavní právo nebo finanční záruka. Výše uvedené dokládá, že dohoda o srážkách ze mzdy a jiných příjmů není typickým zajišťovacím institutem, ale ve skutečnosti se vlastně jedná pozvolné, v případě menších závazků i jednorázové, uhrazení dluhu věřiteli.

Otázka formy dohody o srážkách ze mzdy a jiných příjmů je v tomto případě poněkud problematická. Ustanovení zákona nijak nestanovuje formu tohoto právního jednání, z čehož by tak mohlo vyplývat, že si strany této dohody mohou sjednat její libovolnou formu. V tomto případě ale autonomie vůle stran zcela neplatí. Na vině je povinnost stran dohody předložit toto právní jednání zaměstnavateli nebo jinému plátcí příjmu dlužníka k jejímu předchozímu odsouhlasení, aby tak zajistili, že právním jednáním nebude vázána třetí osoba, aniž by o tom byla uvědomena. Zákonodárce tak, byť implicitně, vyjadřuje svou vůli k tomu, aby byla dohoda o srážkách ze mzdy a jiných příjmů ujednána ve formě písemné a bylo tak možné ji bez problému předložit plátcí mzdy nebo jiného příjmu k předchozímu odsouhlasení. Nebude-li však dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiného příjmu odsouhlasena předběžně, neznamená to ještě její neplatnost, pokud bude tento nedostatek dodatečně zhojen. Případně nebude-li souhlas s dohodou o srážkách ze mzdy vydán vůbec, postačí jako projev odsouhlasení tohoto právního jednání skutečnost, že plátce mzdy započne s plněním podle této dohody.

Je zapotřebí dbát na to, aby dohoda o srážkách ze mzdy měla požadované náležitosti. Zásadní náležitostí je řádná identifikace subjektů dohody a učinit tak nepochybným, kdo je věřitel, v tomto případě tedy oprávněná osoba a kdo je dlužník, jemuž půjdou na vrub srážky ze mzdy. Za nezbytné je uvést jméno a příjmení, datum narození a bydliště obou výše zmíněných stran dohody. Dále je nutné řádně uvést zaměstnavatele nebo plátce mzdy, který bude na základě dohody o srážkách ze mzdy nebo jiného příjmu povinen srážet. Těmito náležitostmi by měl být

zejména název zaměstnavatele nebo plátce příjmu, identifikační číslo osoby, jedná-li se o právnickou osobu nebo živnostníka, sídlo podnikání, popřípadě sídlo subjektu vyplácejícího příjem. V neposlední řadě je pak nezbytné, aby dohoda o srážkách ze mzdy nebo jiného příjmu obsahovala i výši dluhu, který má být srážkami ze mzdy nebo jiného příjmu uhrazen. Výše srážky ze mzdy nebo jiného příjmu není podstatnou náležitostí této dohody. V případě, že výše srážky není uvedena, bude srážka provedena v zákonné výši. Pokud by bylo v dohodě obsaženo ustanovení, podle kterého by měl zaměstnavatel nebo plátce jiného příjmu provádět srážky ve výši, která by přesahovala maximální možnou výši dle zákona, pak se k takovému ujednání nebude přihlížet a provede se i tak výpočet srážky ze mzdy nebo jiného příjmu podle zákona.

Zákonodárce se v ustanovení zákona nevyjadřuje, zda je při změně zaměstnavatele nebo plátce jiného příjmu zapotřebí opětovného souhlasu. Vzhledem k podstatným náležitostem dohody o srážkách ze mzdy nebo jiného příjmu v odstavci výše, ve které uvádím jako podstatnou náležitost i identifikaci zaměstnavatele, popřípadě plátce jiného příjmu, považuji za nezbytný nejen opětovný souhlas nového zaměstnavatele nebo plátce jiného příjmu, ale bude nutné novelizovat i textaci samotné dohody o srážkách týkající se identifikace právě zaměstnavatele nebo plátce jiného příjmu pomocí dodatku, nebo vytvořit při změně dohodu o srážkách zcela novou. Odborná literatura se ovšem v přístupu k problematice opětovného udělení souhlasu zaměstnavatele nebo plátcem jiného příjmu staví rozdílně. Můj výše uvedený názor, že nový zaměstnavatel nebo plátce jiného příjmu by měl opětovně udělit souhlas, sdílí i autoři komentáře z nakladatelství C. H. Beck⁶⁴, uvádí ovšem toto: „§ 149 odst. 4 ZPr do jisté míry naznačuje, že takového souhlasu již nyní není potřeba (shodně např. Rothová in Bělina, Drápal 2015 § 149 s. 762)“. Autor se ovšem domnívá, že tímto ustanovení je myšleno pouze provádění srážek na základě vykonatelného rozhodnutí, ke kterému souhlas zaměstnavatele nebo plátce jiného příjmu není zapotřebí. O změně ustanovení dohody o

⁶⁴ Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Stran 3053. ISBN 978-80-7400-653-1. Strana 2068.

srážkách se ovšem již odborná literatura nezmiňuje, avšak autorovi se tento postup jeví jako logický krok.

6.2 Výše srážek ze mzdy nebo jiného příjmu

K výši srážek se dříve vyjadřoval NOZ v původním znění v tom smyslu, že srážky ze mzdy nebo jiného příjmu je možné srážet, a to do poloviny této mzdy nebo příjmu. Tato část ustanovení je však již minulostí, protože byla novelizací NOZ odstraněna. Vzhledem k postavení NOZ jako *lex generalis* byla tato část ustanovení nadbytečná z důvodu derogace této části ustanovení zákonem speciálním, kterým je v tomto případě OSŘ. OSŘ ve své úpravě stanovuje provádění srážek ze mzdy na základě výkonu rozhodnutí soudu. Výpočet srážek ze mzdy nebo jiného příjmu se tak analogicky použije i na výpočet srážek ze mzdy nebo jiného příjmu vzniklých na základě dohody mezi dlužníkem a věřitelem.

Pro výpočet srážek ze mzdy je v první řadě nutné stanovit, z jaké části mzdy nebo jiného příjmu se bude provádět výpočet srážek. Touto částí mzdy mám na mysli, zda bude základ pro výpočet srážek ze mzdy před povinným zdaněním příjmu a odvody pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, tedy takzvaná „hrubá mzda“, nebo zda bude základem pro výpočet srážek ze mzdy část mzdy po jejím zdanění a povinných odvodech, tedy takzvaná „čistá mzda“. OSŘ přímo uvádí, že se srážky provádějí z „čisté mzdy“.

Pro výpočet srážek ze mzdy nebo jiného příjmu je zapotřebí znát hodnotu takzvané „nezabavitelné částky“. Tato částka je každoročně stanovena na základě nařízení vlády, tedy podzákonným předpisem. „Nezabavitelná částka“ je rovna součtu dvou třetin životního minima a dvou třetin normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu. Částka životního minima pro jednu osobu je pro rok 2018 stanovena ve výši 3.410,- Kč a částka normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu pro rok 2018 je stanovena ve výši 5.928,- Kč. Součtem těchto dvou částek

dostaneme sumu 9.338,- Kč. „Nezabavitelná částka“ pro rok 2018 tedy činí 6.225,34 Kč. Součet normativních nákladů a nezabavitelné částky, tedy 9.338,- Kč, se také použije při výpočtu srážek, protože pokud je po odečtení „nezabavitelné částky“ zbytek čisté mzdy stále vyšší než tato částka, zabaví se veškeré finanční prostředky, které ji převyšují. Dlužníkovi se k „nezabavitelné částce“ přičítá její ještě jedna čtvrtina, tedy 1.556,34 Kč za každou vyživovanou osobu bez vlastních příjmů.

OSŘ u výpočtu přepokládá existenci dvou druhů srážek ze mzdy nebo jiného příjmu. Těmi jsou srážky přednostní a nepřednostní. U srážek přednostních se z částky 9.338,- Kč nestrhává pouze jedna třetina, ale strhávají se třetiny dvě. To ovšem jen v případě, že počítáme pouze s nepřednostní variantou a předpokládáme, že dlužník má pouze jeden příjem. Pro případ, že by měl dlužník více příjmů, tak by se mu „nezabavitelná částka“ nesrážela pouze jedenkrát.

Samotný výpočet nepřednostních srážek ze mzdy bude tedy probíhat následovně. Po všech výše uvedených zákonných odvodech získáme sumu „čisté mzdy“. Z „čisté mzdy“ odečteme „nezabavitelnou částku“, tedy 6.225,34 Kč, která se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru. Pokud výše zbylé mzdy stále přesahuje částku 9.338,- Kč, tak tuto částku můžeme srazit rovnou bez dalších výpočtů. Zbylou částku, tedy 9.338,- Kč, zaokrouhlíme směrem dolů tak, aby bylo možné ji dělit třemi a rozdíl mezi reálnou částkou a částkou zaokrouhlenou, zde jsou to 2,- Kč, připočteme k příjmu dlužníka. Zaokrouhlenou částku, tedy 9.336,- Kč vydělíme třemi a jednu třetinu srazíme a zbylé dvě třetiny budou vyplaceny dlužníkovi.

Nyní si výše uvedený postup ještě předvedeme na konkrétním příkladu. V praxi to znamená, že svobodný a bezdětný dlužník má v dohodě o pracovním poměru se zaměstnavatelem dohodnutou mzdu ve výši 25.000,- Kč. Po odečtení povinného zdanění příjmu, odvodech pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění má dlužník nárok na „čistou mzdu“ ve výši 19.295,- Kč, která činí základ pro výpočet srážek ze mzdy. Z „čisté mzdy“ odečteme nejprve „nezabavitelnou částku“

6.226 Kč a po tomto odečtení nám zůstane částka 13.069 Kč. Nyní vše co přesahuje částku 9.338,- Kč, tedy 3.731 Kč, srazíme a částku 9.338,- Kč zaokrouhlíme směrem dolů na celé koruny, aby bylo možné ji dělit třemi, rozdíl 2,- Kč připočteme dlužníkovi a částku vydělíme třemi. Srazíme tedy částku 3.112,- Kč a částku 6.224,- připíšeme dlužníkovi. Dlužníkovi tak ze mzdy vyplatíme 12.452,-Kč a konečná srážka ve prospěch věřitele bude činit 6.843,- Kč.

Ačkoli se výpočet srážky ze mzdy nebo jiného příjmu může zprvu jevit jako komplikovaný, po několika málo cvičných příkladech jej jistě zvládne spočítat naprosto každý. Nicméně právní programy mají ve svém příslušenství běžně k dispozici i kalkulačky pro srážky z příjmu.

6.3 Dohoda o srážkách de lege ferenda

Jak je již uvedeno výše, právní úprava dohody o srážkách ze mzdy nebo jiného příjmu v NOZ je velmi stručná, což ve většině případů není zásadní problém, protože je vhodně doplněna speciálními předpisy, kterými jsou ZPr a OSŘ. Celkově je právní úprava srážek ze mzdy vyřešena dobře a v praxi funguje bez větších problémů. Tomu nasvědčuje i nízký počet rozhodnutí vrcholných soudů ČR a tak se dá předpokládat, že počet sporů týkajících se srážek ze mzdy není nijak závratný. Nedostatky právní úpravy tak mohou být spatřeny právě v obecné úpravě.

Prvním takovým nedostatkem je, že není explicitně určena písemná forma dohody o srážkách ze mzdy nebo jiného příjmu. Ta by nebyla zapotřebí, pokud by se srážky odvíjeli pouze od vůle stran této dohody. Tak tomu ovšem není a jak je již zmíněno výše, s dohodou o srážkách musí předem vyslovit souhlas i zaměstnavatel, případně plátce jiného příjmu. Ten se jistě neobejde bez toho, aby mu byla předložena dohoda o srážkách v písemné formě.

Dalším nedostatkem současné právní úpravy je, že neurčuje, jaké podstatné náležitosti by měla obsahovat dohoda o srážkách ze mzdy nebo

jiného příjmu. Tím je myšlena identifikace subjektů dohody, identifikace zaměstnavatele nebo plátce jiného příjmu a zejména pak vyčíslení výše dlužné částky, která má být ze mzdy srážena. V opačném případě totiž nemůže zaměstnavatel nebo plátce příjmu vědět, kdy přestat dlužníkovi srážet.

V neposlední řadě by se měla mezi ustanovení NOZ začlenit povinnost udělení souhlasu s dohodou v případě, že dojde ke změně zaměstnavatele nebo plátce jiného příjmu. Ze současné úpravy toto jasně nevyplývá. Tím, že by stačil souhlas pouze prvotního zaměstnavatele nebo plátce jiného příjmu, by docházelo k porušení zásady, že dvoustranné právní jednání nemůže být sjednáno k tíži třetí osoby. Udělení souhlasu pouze původním zaměstnavatelem nebo plátcem jiného příjmu by podle autora vedlo k absurdnímu závěru, že by se osoba, která by ve spojení s tímto jednáním měla vynaložit určité náklady na realizaci srážek, nemohla vyjádřit.

7. Závěr

Nová právní úprava měla být postavena nezávislosti a diskontinuitě s předchozí právní úpravou. V mnoha případech přichází nová soukromoprávní úprava s již tradičními instituty, ale přináší s sebou i novoty, mezi které bezesporu patří například svěřenský fond.

právní úprava zajištění však spíše náleží do skupiny tradičních institutů, které obsahovalo již předchozí znění zákona. Je možné vidět, že se zákonodárce ve velké míře inspiroval právě předchozí úpravou a v některých případech dokonce i celá ustanovení původního zákona strojově převzal. Pravděpodobně nejvíce je takový postup zřejmí na úpravě smluvní pokuty. Zde je i přesto, že je tento institut zahrnut mezi utvrzení dluhu, stále uvedeno, že povinnost dlužníka je „zajištěna“ smluvní pokutou. Zákon však obsahuje i drobné terminologické chyby, které nejsou na první pohled takto zcela patrné a jsou proto schopné adresáta poněkud zmást, jako je tomu například v ustanovení nové úpravy o záruční listině.

Přestože NOZ vychází z velké části z dřívější právní úpravy, nejde však říci, že by ji jen prostě převzal. Současná právní úprava je na první pohled celkově mnohem rozsáhlejší, nežli tomu bývalo v případě ObčZ. Samozřejmě je možné v nové zákonné úpravě nalézt i taková ustanovení, která jsou co do svého rozsahu skromnější. To je ale především zapříčiněno větším důrazem zákonodárce na autonomii adresátů práva.

Co se vztahuje k úpravě institutů zajištění v NOZ, tak ta vzhledem k předchozí úpravě neobsahuje změny, které by se týkaly rozšíření nebo naopak zúžení výčtu těchto institutů. Ty tak byly ponechány téměř shodné, jen byly prakticky rozděleny na zajištění a utvrzení dluhů. A samozřejmě je také nutné poznamenat, že nastaly i jisté terminologické změny a textace jednotlivých konkrétních institutů zajištění a utvrzení dluhu také doznala změn.

Jedna otázka, která se alespoň z pohledu autora jeví jako zásadní, však zůstává stále nezodpovězena a ani NOZ se k ní nijak nevyjadřuje.

Jedná se o zajištění dluhu způsobem, který není zákonodárcem zahrnut mezi instituty zajištění dluhu. Ovšem institutem, který není v NOZ uveden mezi zajištěním dluhu, je například i zástavní právo, u kterého snad ani nikdo nemůže namítat, že by se o zajištění dluhu nejednalo. Z praktického pohledu by bylo samozřejmě výhodné, aby bylo možné si způsob zajištění závazku sjednat zcela individuálně podle potřeb a hlavně možností zúčastněných subjektů. Teoreticky by takový přístup možný byl a to zejména vzhledem k možnosti autonomie právního jednání. Ve skutečné praxi by tak strany závazkového vztahu mohli zhodnotit reálné možnosti zajištění dle aktuálního hospodářského a majetkového rozpoložení dlužníka a vzájemně si tak dohodnout způsob řešení zajištění odlišně od zákona. Samozřejmě základním předpokladem pro takové jednání je, aby neodporovalo žádnému z ustanovení zákona a hlavně, aby nebylo v rozporu se základními lidskými právy a svobodami.

Nelze však ani v nejmenším předjímat, jak by se v budoucnu k dané problematice postavil soud, v případě možného sporu. Ten by zajisté mohl takové právní jednání, kterým by si strany závazkového vztahu sjednali zajištění způsobem odlišným od zákona, shledat za neplatné a závazek by se tak v důsledku takového rozhodnutí stal nezajištěným.

Způsob zajištění způsobem odlišným od zákona se tak minimálně prozatím jeví jako velmi rizikový. Nezbývá nám tak než doufat, že se postupem času a prostřednictvím rozhodnutí soudu nebo novelizací právní úpravy dozvíme odpověď na tuto otázku.

Zajištění dluhu je z autorského pohledu velice zajímavý institut a jistě si zaslouží zvýšenou pozornost. Vzhledem k délce vývoje zajištění je příkladně vidět nejen vývoj zajištění samotného, ale spolu s ním je zřetelný vývoj kompletní právní vědy a posilování svobod jednotlivce i společnosti. A především jeho význam nekončí pouhým teoretickým studiem, ale závazkové právo jako odvětví práva soukromého má obrovské uplatnění v samotné právní praxi, zejména pak při výkonu advokacie. Za další možnou výhodu můžeme považovat propojenost

závazkového práva s ostatními právními odvětvími, což také může přispět k odbornému profesnímu růstu a rozvoji právních znalostí.

Na úplný závěr bych rád podotknul, že tvorba této práce pro mne byla velmi milou povinností a studium problematiky zajištění pro mne bylo, je a snad i do budoucna zůstane zábavným koníčkem a přeji si, aby četba této práce byla pro ostatní nejen poučná, ale i zábavná a motivující.

Děkuji za Vaši pozornost.

8. Seznam pramenů

SEZNAM LITERATURY:

- KINDL, Milan. Zajištění a utvrzení dluhů. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. 528 stran. ISBN: 978-80-7400-291-5
- PELIKÁN, Martin. Zajištění a utvrzení dluhu v praxi. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2017. 416 stran. Právo prakticky. ISBN: 978-80-7552-192-7
- LAVICKÝ, Petr, POLIŠENSKÁ, Petra. Zajištění a utvrzení dluhů, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. 312 stran. Judikatura k rekodifikaci. ISBN: 978-80-7478-905-2
- HULMÁK, Milan, PETROV, Jan, LAVICKÝ, Petr, DVOŘÁK, Bohumil, ŠILHÁN, Josef, DÁVID, Radovan, RICHTER, Tomáš, LASÁK, Jan. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1250. ISBN 978-80-7400-535-0
- Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. Stran 3053. ISBN 978-80-7400-653-1. Strana 2063

SEZNAM PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ:

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- zákona 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
- zákona České národní rady č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

- zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník
- Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
- Nařízení vlády č. 407/2017 Sb., kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2018 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
- Zákon č. 946/1811 S., obecný zákoník občanský
- Zákon č. 101/1963 Sb., o právních vztazích v mezinárodním obchodním styku (zákoník mezinárodního obchodu)
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

SEZNAM JUDIKATURY:

- Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 83/06 ze dne 12. 3. 2008.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSČR 63/2011, ze dne 28. 11. 2013.
- Rozsudek Vrchního soudu ČR v Praze sp. zn. 5 Cmo 131/95, ze dne 4. 4. 1996.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 2080/2008, ze dne 16. 2. 2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 2973/2011, ze dne 15. 11. 2011

- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 33 Cdo 3965/2010, ze dne 26. 5. 2011.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 790/2002, ze dne 30. 4. 2003.
- Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. I. ÚS 49/08, ze dne 22. 9. 2009.
- Nález pléna Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 10/13 ze dne 29. 5. 2013.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 2387/2007, ze dne 31. 3. 2009.
- Usnesení Vrchního soudu ČR v Praze, sp. zn. 5 Cmo 649/95, ze dne 3. 3. 1997.
- Rozsudek nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 2171/2014, ze dne 30. 03. 2016
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Cdo 4246/2008, ze dne 27. 10. 2010.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 915/98, ze dne 21. 06. 2000.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 1 Afs 10/2007, ze dne 18. 4. 2007.

ONLINE ZDROJE:

- www.beck-online.cz
- www.zakonyprolidi.cz
- kraken.slv.cz

9. Resumé

As a topic of my thesis I chose "Securing a Debt" because it is theoretically and practically interesting. The study of this legal institute shows its historical progress and the interest of society in its adjustment. Some legal institutes securing debt that have been used in past are unacceptable from today's point of view. The reason is their conflict with fundamental rights and freedoms.

Securing debt as we know it today is a practically used law institute. We can meet with him in all professional and civil sectors. In individual chapters, I gradually pay attention to debt securing institutes. I briefly wrote about their history, about their current legislation, evaluated their specifics, advantages and disadvantages. For each type of debt securing I highlighted its imperfections and possible errors or imperfections in the legal regulation. I summarized the overall view of the individual types of debt securing in the "de lege ferenda" section. I tried to capture the imperfections of the current regulation and the possibilities of their solution.

Creating of this work was very nice for me, and studying debt issues is a hobby, and I wish reading of this work was not only informative but also fun and motivating.